

**ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΘΗΚΑΝ ΣΤΑ
ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

2 Σεπτεμβρίου 2020

**Δήμητρα Καλογήρου
Πρόεδρος**

**Ανδρέας Ζαχαριάδης
Μέλος**

**Έλλη Φλωρέντζου
Μέλος**

**ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ
ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

Η Τριμελής Επιτροπή έχει την τιμή να υποβάλει προς το Υπουργικό Συμβούλιο, μέσω του Υπουργού Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, την Έκθεση της, σύμφωνα με τους όρους εντολής της στις Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 6 και 27 Νοεμβρίου 2019 (αρ. αποφάσεων 88.506 και 88.627), σε σχέση με τον Έλεγχο των προσώπων που πολιτογραφήθηκαν στα πλαίσια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

Δήμητρα Καλογήρου
Πρόεδρος Τριμελής Επιτροπής

Ανδρέας Ζαχαριάδης
Μέλος

Έλλη Φλωρέντζου
Μέλος

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	1
1.1 Σύσταση της Τριμελούς Επιτροπής (η 'Τριμελής')	1
1.2 Εισηγήσεις και Συστάσεις για βελτίωση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος	3
1.3 Μελέτη φακέλων περτυτώσεων για τις οποίες το Υπουργικό Συμβούλιο θα ξεκινούσε η διαδικασία αποστέρησης υπηκοότητας	5
1.4 Χρονοδιάγραμμα ενεργειών Τριμελούς Επιτροπής	7
1.5 Μεθοδολογία της Τριμελούς	11
2. Σχόλια από την μελέτη των φακέλων	14
2.1 Διαδικασίες Υπουργείου Εσωτερικών	14
2.2 Περιεχόμενο Αίτησης	16
2.2.1 Έντυπο M127	16
2.2.2 Συστατική Επιστολή	18
2.2.3 Βιογραφικό Σημείωμα	18
2.2.4 Λοιπά σχόλια	20
2.3 Αξία Επενδύσεων	20
2.4 Αξιολόγηση Οικονομικού Κριτηρίου	22
2.5 Μόνιμη Ιδιόκτητη Κατοικία	22
2.6 Είσπραξη Φόρων	23
2.7 Συλλογικές Επενδύσεις	23
3. Ο ρόλος των πάροχων υπηρεσιών ('promoters')	25
4. Ο ρόλος του Τραπεζικού Τομέα	36
5. Ο ρόλος του Υπουργικού Συμβουλίου	45
6. Καταληκτικά Σχόλια / Συμπέρασμα	49
7. Υπηρεσιακοί Παράγοντες	54
Παραρτήματα	
I [Redacted] - [Redacted]	
II [Redacted] - [Redacted]	
III [Redacted] - [Redacted]	
IV [Redacted] - [Redacted]	
V [Redacted] - [Redacted]	
VI [Redacted] - [Redacted]	

VII	[REDACTED] - [REDACTED]
VIII	[REDACTED] - [REDACTED]
IX	[REDACTED] - [REDACTED]
X	[REDACTED] - [REDACTED]
XI	[REDACTED] - [REDACTED]
XII	[REDACTED] - [REDACTED]
XIII	Ευρήματα που θα σταλούν για περαιτέρω διερεύνηση

1. Εισαγωγή

1.1 Σύσταση της Τριμελούς Επιτροπής (η 'Τριμελής')

Το Υπουργικό Συμβούλιο, στην συνεδρία του ημερομηνίας 6 Νοεμβρίου 2019 (αρ. αποφ. 88.506), αποφάσισε τη σύσταση τριμελούς Επιτροπής αποτελούμενης από τους πιο κάτω:

- τη Γενική Λογίστρια και Πρόεδρο της Αρχής Δημόσιας Εποπτείας Ελεγκτικού Επαγγέλματος (ΑΔΕΕΛΕΠ) ως Προέδρου,
- την Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ως Μέλος και
- εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας, ο οποίος θα ορισθεί από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ως Μέλος.

Το έργο της Τριμελούς Επιτροπής, ως αναφέρεται στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου είναι το ακόλουθο:

1. *«Η εξέταση των πορισμάτων των νέων ελέγχων και η υποβολή έκθεσης και συμπερασμάτων στο Υπουργικό Συμβούλιο, μέσω του Υπουργού Εσωτερικών.*
2. *Η εξέταση κατά πόσο όλες οι περιπτώσεις πολιτογραφήσεων επενδυτών, εγκρίθηκαν σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς και κριτήρια κατά το χρόνο έγκρισης της αίτησης τους, συμπεριλαμβανομένων και των 26 περιπτώσεων που αναφέρονταν στο πρακτικό του Υπουργικού Συμβουλίου για τις οποίες ξεκινούσε η διαδικασία αποστέρησης από το Υπουργικό Συμβούλιο.*
3. *Η Τριμελής Επιτροπή τέλος, θα μπορούσε να προβεί σε εισηγήσεις και συστάσεις για περαιτέρω βελτίωση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (το 'ΚΕΠ').»*

Καθότι η Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας ανέφερε ότι για προσωπικούς λόγους δεν επιθυμούσε να μετέχει στην Τριμελή Επιτροπή, το Υπουργικό Συμβούλιο στις 27 Νοεμβρίου 2019 (αρ. αποφ. 88.627) αποφάσισε σε αντικατάσταση της να ορίσει την Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς κ. Δήμητρα Καλογήρου ως Πρόεδρο της Τριμελούς Επιτροπής και ως Μέλη το Βοηθό Γενικό Λογιστή κ. Ανδρέα Ζαχαριάδη και την κ. Έλλη Φλωρέντζου, Δικηγόρο της Δημοκρατίας Α', εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, η οποία είχε στο εν τω μεταξύ ορισθεί από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

1.2 Εισηγήσεις και Συστάσεις για βελτίωση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος

Η Τριμελής Επιτροπή, αναγνωρίζοντας την σημασία της περαιτέρω βελτίωσης του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, μετά από εκτενείς διαβουλεύσεις με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, περί τον Απρίλιο 2020 υπέβαλε στον Υπουργό Εσωτερικών τις τελικές εισηγήσεις και συστάσεις της σχετικά.

Σε αυτές περιλαμβάνονταν εισηγήσεις για τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου και των Κανονισμών που διέπουν τη λειτουργία του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος. Το Νομοθετικό πλαίσιο ακολούθως κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων όπου τελικά ψηφίστηκε και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 17 & 18 Αυγούστου 2020.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή συνέδραμε θεωρούμε σημαντικά στην νομοτεχνική μελέτη η οποία είχε ως αποτέλεσμα την δημοσίευση των ακόλουθων Νόμων και Κανονισμών:

- Νόμος 113(I)/2020 που τροποποιεί τους περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου του 2002 έως 2020.
- Νόμος 114(I)/2020 που τροποποιεί του περί της Ρύθμισης των Επιχειρήσεων Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών και Συναφών Θεμάτων Νόμους του 2012 έως 2015.
- Κ.Δ.Π. 379/2020 – Οι περί Τιμητική Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμοί του 2020.

Σημειώνεται ότι η Τριμελής συνειδητά επέλεξε να μην προβεί σε συγκεκριμένες εισηγήσεις αναφορικά με τις επιλέξιμες επενδύσεις του προγράμματος, καθότι θεωρεί ότι ο ορισμός των επιλέξιμων επενδύσεων αφορά καθαρά πολιτική απόφαση.

Εντούτοις, η Τριμελής εξέφρασε την άποψη όπως το Υπουργικό Συμβούλιο οφείλει να επανεξετάσει την επενδυτική πολιτική του Κυπριακού Επενδυτικού

Προγράμματος και να καθορίσει επιλέξιμες επενδύσεις που θα προσθέσουν πραγματική αξία και θα ευεργετήσουν την Κύπρο και τους Κύπριους πολίτες γενικότερα και όχι μερικούς μόνο κλάδους επαγγελματιών. Η Τριμελής Επιτροπή προέτρεψε το Υπουργικό Συμβούλιο να καθορίσει ως επιλέξιμες, επενδύσεις που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία, τους περιβαλλοντικούς στόχους της Δημοκρατίας προς την ΕΕ, την στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έργα υποδομής, και άλλους τομείς που θα βοηθήσουν την οικονομία της Κύπρου να διαφοροποιηθεί και να γίνει πιο βιώσιμη και πράσινη.

1.3 Μελέτη φακέλων περιπτώσεων για τις οποίες το Υπουργικό Συμβούλιο θα ξεκινούσε η διαδικασία αποστέρησης υπηκοότητας

Οι 26 περιπτώσεις που αναφέρονται στο πρακτικό του Υπουργικού Συμβουλίου [REDACTED] και για τις οποίες ξεκίνησε η διαδικασία αποστέρησης από το Υπουργικό Συμβούλιο, είναι οι ακόλουθες:

1. [REDACTED].
2. [REDACTED]
[REDACTED]. Κατά την εξέταση της αίτησης προέκυψε ότι αίτηση υπέβαλαν [REDACTED]
[REDACTED].
3. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
4. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
- [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Η Τριμελής Επιτροπή, λαμβάνοντας γνώση αναφορικά με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στη συνεδρία του [REDACTED], σε σχέση με την έναρξη διαδικασίας αποστέρησης υπηκοότητας [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] πρόσθεσε το όνομα [REDACTED] στην λίστα των 26 περιπτώσεων που αναφέρονται πιο πάνω.

Τέλος το Υπουργείο Εσωτερικών με δική του πρωτοβουλία προώθησε το φάκελο [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Επομένως, τέθηκαν ενώπιον της Τριμελούς Επιτροπής 12 συνολικά φάκελοι που αφορούσαν 42 πρόσωπα (οι επενδυτές και οι οικογένειες τους).

Η Τριμελής Επιτροπή ξεκίνησε αμέσως την μελέτη των εν λόγω περιπτώσεων και τον Ιούλιο 2020 ολοκλήρωσε τον έλεγχο των προαναφερόμενων περιπτώσεων. Στην παρούσα Έκθεση παρουσιάζονται συνοπτικά τα ευρήματα της Τριμελής, ενώ ως αναπόσπαστο κομμάτι της Έκθεσης, τα Παραρτήματα I-XII αφορούν τις αυτούσιες εκθέσεις αναφορικά με την μελέτη του κάθε φακέλου ξεχωριστά.

Σημειώνεται ότι στις εκθέσεις που επισυνάπτονται στα Παραρτήματα I-XII, συμπεριλαμβάνεται η γνώμη της Τριμελούς Επιτροπής κατά πόσο τη δεδομένη στιγμή, με την νομοθεσία εν ισχύ κατά τον ουσιώδη χρόνο, δικαιολογείται έναρξη διαδικασίας αποστέρησης υπηκοότητας. Σχετικά σημειώνουμε ότι η πρόσφατη τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου, ως αναφέρεται πιο πάνω, αλλάζει τα κριτήρια αποστέρησης και ως εκ τούτου ενδεχομένως να οδηγήσει στην αλλαγή των συμπερασμάτων. Η Τριμελής Επιτροπή δεν εκφράζει άποψη κατά πόσο οι τροποποιήσεις που δημοσιεύτηκαν πρόσφατα έχουν αναδρομική ισχύ και κατά πόσον δύνανται να εφαρμοστούν στις περιπτώσεις που εξετάστηκαν.

1.4 Χρονοδιάγραμμα ενεργειών Τριμελούς Επιτροπής

Πιο κάτω παρατίθεται με χρονολογική σειρά τις εργασίες στις οποίες προέβη η Τριμελής σχετικά με την ολοκλήρωση των όρων εντολής της:

Ημερομηνία	Ενέργεια
06.11.2019	Διορισμός της Τριμελούς Επιτροπής για τον έλεγχο των Πολιτογραφήσεων
22.11.2019	Πρώτο έλεγχος Worldcheck για τις περιπτώσεις
27.11.2019	Διορισμός της Τριμελούς Επιτροπής εκ νέου (με βοηθό Γενικό Λογιστή)
18.12.2019	1 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων
23.12.2019	<ul style="list-style-type: none">- Συνάντηση με Υπουργό Εσωτερικών, Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών και Λειτουργό ΥΠΕΣ- 2^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων
07.01.2020	Αποστολή επιστολής συλλογής πληροφοριών από το Υπουργείο Εσωτερικών και αίτημα για παράδοση των φακέλων που αφορούν τις πρώτες περιπτώσεις
23.01.2020	Προσθήκη από το Υπουργικό Συμβούλιο ενός προσώπου στη λίστα με τα πρόσωπα για αποστέρηση της πολιτογράφησης
06.02.2020	Παράδοση των φακέλων των 11 περιπτώσεων από το Υπουργείο Εσωτερικών
11.02.2020	3 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων

14.02.2020	Αποστολή 2 ^{ης} επιστολής συλλογής πληροφοριών προς Υπουργείο Εσωτερικών (δεν απαντήθηκε ποτέ)
25.02.2020	4 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφίσεων
04.03.2020	5 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφίσεων
10.03.2020	Συνάντηση με ΜΟΚΑΣ αναφορικά με τις εισηγήσεις της Τριμελούς Επιτροπής
26.03.2020	Αποστολή επιστολής προς Υπουργικό Συμβούλιο με εισηγήσεις για βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου
15.04.2020	Συνάντηση με ΠτΔ και Υπουργό Εσωτερικών στο Προεδρικό Μέγαρο αναφορικά με τις εισηγήσεις της Επιτροπής Πολιτογραφίσεων
21.04.2020	- 6 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφίσεων - Λήψη επιστολής από ΜΟΚΑΣ αναφορικά με τις εισηγήσεις της Επιτροπής Πολιτογραφίσεων
24.04.2020	Αποστολή απαντητικής επιστολής προς τη ΜΟΚΑΣ
27.04.2020	Συνάντηση με τον ΠτΔ, ΥΠΕΣ και ΜΟΚΑΣ στο Προεδρικό Μέγαρο
29.04.2020	7 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφίσεων Λήψη επιστολής με εισηγήσεις από το Συμβούλιο του ΧΑΚ
30.04.2020	Αποστολή προς Υπουργικό Συμβούλιο τελικών εισηγήσεων για διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου
05.05.2020	Πρώθηση επιστολής Συμβουλίου ΧΑΚ στο υπουργείο Οικονομικών
07.05.2020	Αποστολή επιστολής συλλογής πληροφοριών από ΜΟΚΑΣ

19.05.2020	Αποστολή επιστολής προς Υπουργείο Οικονομικών και Αστυνομία για συλλογή πληροφοριών	
28.05.2020	Λήψη απάντησης από ΜΟΚΑΣ	
02.06.2020	Λήψη απάντησης από Αστυνομία	
11.06.2020	Αποστολή 2 επιπλέον φακέλων από Υπουργείο Εσωτερικών για έλεγχο	
18.06.2020	Λήψη απάντησης από Υπουργείο Οικονομικών	
24.06.2020	Αποστολή επιπλέον πληροφοριών από Υπουργείο Εσωτερικών αναφορικά με έναν από τους επιπλέον φάκελους	
25.06.2020	8 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων	
26.06.2020	- 9 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων - Αποστολή πορισμάτων 7 περιπτώσεων στο Υπουργείο Εσωτερικών	
29.06.2020	Συνεδρία Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής	
06.07.2020	Συνεδρία Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής	
13.07.2020	Συνεδρία Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής	
15.07.2020	10 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων (έγκριση 5 πορισμάτων ελέγχων)	
24.07.2020	Συνεδρία Επιτροπής Εσωτερικών της Βουλής	
17&18.08.2020	Δημοσίευση τροποποιητικών Νόμων & Κανονισμών	

24.08.2020	Λήψη επιστολής από Γενικό Ελεγκτή αναφορικά με την πορεία των εργασιών της Τριμελούς Επιτροπής	
25.08.2020	Απάντηση στην επιστολή του Γενικού Ελεγκτή	
26.08.2020	Αποστολή πορισμάτων 5 περιπτώσεων στο Υπουργείο Εσωτερικών	
02.09.2020	11 ^η συνεδρία Επιτροπής Πολιτογραφήσεων (έγκριση τελικής Έκθεσης)	

1.5 Μεθοδολογία της Τριμελούς Επιτροπής

Οι όροι εντολής της Τριμελούς Επιτροπής ως αναφέρονται στην απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 06.11.2019 καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων που διενεργήθηκαν μεταξύ των ετών 2008-2018. Με βάση τα στοιχεία ενώπιον της Επιτροπής, η εξέταση φαίνεται να αφορά 2.803 αιτήσεις για άγνωστο αριθμό φυσικών προσώπων. Εν όψει του ότι η εξέταση εις βάθος 2.803 φακέλων, χωρίς κάποιου είδους κατηγοριοποίηση θα είναι υπερβολικά δύσκολη ή/και χρονοβόρα διαδικασία, η Τριμελής Επιτροπή αποφάσισε ότι για την εξέταση των πολιτογραφήσεων πέραν των συγκεκριμένων περιπτώσεων που καλύπτονται από την παρούσα Έκθεση θα εφαρμόσει σύστημα ελέγχου με βάση την διαχείριση/κατηγοριοποίηση κινδύνων ως ακολούθως:

1. Περιπτώσεις υψηλού κινδύνου ('High Risk'): Η κατηγορία 'High Risk' συμπεριλαμβάνει τις περιπτώσεις πολιτογραφήσεων για τις οποίες υπάρχει ήδη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για έναρξη διαδικασίας αποστέρησης υπηκοότητας, στις οποίες και δόθηκε προτεραιότητα. Η αξιολόγηση των περιπτώσεων αυτών έχει ήδη ολοκληρωθεί και αποτελεί το αντικείμενο της Έκθεσης.

Επιπλέον, μετά από την μελέτη (1) των πορισμάτων των ελέγχων τα οποία θα προσκομίστούν στην Επιτροπή από το Υπουργείο Εσωτερικών και (2) των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου που διενεργείται με τα συστήματα World Check, θα περιληφθούν στην κατηγορία 'high risk' οι περιπτώσεις οι οποίες ικανοποιούν τουλάχιστο ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

- i. Κριτήριο #1—Χώρα προέλευσης/καταγωγής του επενδυτή: θα ελεγχθεί κατά πόσο η χώρα προέλευσης/καταγωγής του επενδυτή συμπεριλαμβάνεται στις τρίτες χώρες οι οποίες παρουσιάζουν αδυναμίες όσον αφορά τα συστήματα τους για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στη βάση καταλόγων που εκδίδονται από διεθνή σώματα.

- ii. Κριτήριο #2—Σημειώσεις/αποτελέσματα από ελέγχους World Check: Αξιολογούνται τα ευρήματα των επιπρόσθετων ελέγχων του Υπουργείου Εσωτερικών ως επίσης τα αποτελέσματα ελέγχων που θα διενεργήσει η ίδια η Επιτροπή με τα λογισμικά συστήματα World Check. Όπου υπάρχουν δυσμενή σχόλια αναφορικά με τον επενδυτή/αιτητή ή/και αναφορικά με τα μέλη της οικογενείας αυτού, η περίπτωση θα συμπεριληφθεί στην κατηγορία Υψηλού Κινδύνου.
- iii. Κριτήριο #3—Περιπτώσεις οι οποίες είναι ήδη γνωστές στην Επιτροπή από προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία: Σημειώνεται ότι η Πρόεδρος της Τριμελούς Επιτροπής, λόγω της φύσης εργασιών που εκτελεί ως Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ('ΕΚΚ'), έχει γνώση για αρκετές περιπτώσεις προσώπων υψηλού κινδύνου. Η γνώση αυτή θα διασταυρωθεί με τα μητρώα αιτητών/επενδυτών τα οποία έχουν προσκομιστεί από το Υπουργείο Εσωτερικών, για εντοπισμό προσώπων υψηλού κινδύνου τα οποία πολιτογραφήθηκαν.
- iv. Κριτήριο #4—ΠΕΠς/Λίστες Κυρώσεων: Περιπτώσεις όπου παρουσιάζονται Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ) ή παρουσιάζονται σε UN/US/EU λίστες κυρώσεων.

2. Περιπτώσεις μεσαίου/χαμηλού κινδύνου ('Medium-Low Risk'): Λοιπές περιπτώσεις, οι οποίες δεν ικανοποιούν ένα εκ των προαναφερόμενων κριτηρίων θα αντιμετωπίζονται ως περιπτώσεις μεσαίου/χαμηλού κινδύνου και σε αυτές θα διενεργηθεί έλεγχος σε δειγματοληπτική βάση (10% του συνόλου).

Για την εφαρμογή της πιο πάνω αναφερόμενης μεθοδολογίας, η Τριμελής συνέλεξε πληροφορίες κυρίως από το Υπουργείο Εσωτερικών. Συγκεκριμένα ζητήθηκαν λεπτομέρειες αναφορικά με τις αιτήσεις που εξετάστηκαν, καθώς επίσης πληροφορίες σε σχέση με την πρακτική εφαρμογή του προγράμματος, λίστα των

προηγούμενων περιπτώσεων αποστέρησης υπηκοότητας, τα κριτήρια που εφαρμόζονταν και λεπτομέρειες όσον αφορά τον τρόπο εξέτασης των αιτήσεων από το Υπουργείο Εσωτερικών (διαδικασίες).

Στην συνέχεια, κατά την αξιολόγηση των φακέλων υπό εξέταση, εντοπίστηκε η ανάγκη για περαιτέρω συλλογή πληροφοριών από τις ακόλουθες αρμόδιες υπηρεσίες:

- το **Υπουργείο Οικονομικών**, ως το αρμόδιο υπουργείο το οποίο ενέκρινε το οικονομικό σκέλος της κάθε επένδυσης,
- τη **Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (ΜΟΚΑΣ)**, ως αρμόδια υπηρεσία για τα αδικήματα συγκάλυψης και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και
- την **Αστυνομία Κύπρου** ως αρμόδια αρχή με πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων της INTERPOL και EUROPOL.

Πληροφορίες συλλέγηκαν επίσης και μέσω των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων World Check, Comply Advantage ενώ διενεργήθηκε και διαδικτυακός έλεγχος για σκοπούς έρευνας (background check) των προσώπων που απέκτησαν κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση.

2. Σχόλια από την μελέτη των φακέλων

Πιο κάτω σας παραθέτουμε τα σχόλια της Τριμελούς Επιτροπής όσον αφορά τις ενδεχόμενες ελλείψεις/αδυναμίες της υλοποίησης του προγράμματος ΚΕΠ:

2.1 Διαδικασίες Υπουργείου Εσωτερικών

Από τις πληροφορίες και τα στοιχεία που συλλέχθηκαν προκύπτει ότι η εξέταση των αιτήσεων από πλευράς Υπουργείου Εσωτερικών γινόταν με αποστολή αιτήματος:

- Προς την Αστυνομία Κύπρου για έλεγχο των βάσεων δεδομένων INTERPOL, EUROPOL και sanctions lists (ΕΕ και τρίτων χωρών) και
- Προς το Υπουργείο Οικονομικών που ήταν επιφορτισμένο με την αξιολόγηση του οικονομικού κριτηρίου της προτεινόμενης επένδυσης του επενδυτή.

Πέραν των ανωτέρω, κατά ή περί το 2018, το Υπουργείο Εσωτερικών ξεκίνησε να χρησιμοποιεί επίσης το ηλεκτρονικό σύστημα World check Database το οποίο δίδει τη δυνατότητα ελέγχου φυσικών προσώπων.

Όταν το Υπουργείο Εσωτερικών λάμβανε απαντήσεις από τις πιο πάνω αναφερόμενες υπηρεσίες (Αστυνομία και Υπουργείο Οικονομικών), συνέτασσε τυποποιημένη (συνήθως μονοσέλιδη) πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για την έγκριση ή μη της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης. Την πρόταση παρουσίαζε στο Υπουργικό Συμβούλιο ο Υπουργός Εσωτερικών. Σε κάθε περίπτωση, ενημερωνόταν σχετικά η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Σημειώνεται ότι, ως μας αναφέρθηκε, το Υπουργείο Εσωτερικών αρχικά απασχολούσε ένα λειτουργό για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις ενώ ακολούθως προστέθηκαν στο Τμήμα άλλοι δύο λειτουργοί.

Σε κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις φαίνεται να υπήρχε επικοινωνία μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών και της Μονάδας Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης

(ΜΟΚΑΣ): Συγκεκριμένα η ΜΟΚΑΣ φαίνεται να ενημέρωνε το Υπουργείο Εσωτερικών στις περιπτώσεις που λάμβανε κάποια σχετική πληροφορία αναφορικά με άτομα που είχαν πολιτογραφηθεί μέσω του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, χωρίς όμως αυτό να αποτελούσε συνήθη ή θεσμοθετημένη πρακτική.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, σε κατ' ιδίαν συνάντηση με τα Μέλη της Τριμελούς Επιτροπής, διευκρίνισε ότι τουλάχιστον από το 2013 και μετά, όλες οι επενδύσεις έπρεπε να γίνονται μέσω κυπριακών τραπεζών που θεωρούνται «υπόχρεες οντότητες» για σκοπούς του Νόμου 188(Ι)/2007 (ο περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμος του 2007) όσον αφορά τον έλεγχο της προέλευσης των χρημάτων. Άρα, το Υπουργείο θεωρούσε ότι έμμεσα το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα εφάρμοζε κανόνες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Επίσης, το 2018 είχε θεσπιστεί Κώδικας Συμπεριφοράς που ίσχυε για τους παρόχους υπηρεσιών που αφορούν το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, ο οποίος επιβάλλει τη διεξαγωγή ελέγχου καταλληλότητας των επενδυτών από τους παρόχους υπηρεσιών πολιτογράφησης. Εντούτοις, ο εν λόγω κώδικας φαίνεται να είναι χωρίς νομική ισχύ.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι το Υπουργείο Εσωτερικών ουσιαστικά εκτελούσε χρέη διεκπεραιωτή, ήταν κάτι σαν γραφείο αρχειοθέτησης (filing office), χωρίς ουσιαστικές ικανότητες ελέγχου και αξιολόγησης των επενδυτών. Για τους οποιουσδήποτε ελέγχους διενεργούνταν, το Υπουργείο Εσωτερικών φαίνεται να βασιζόταν αποκλειστικά σε τρίτους (τράπεζες, άλλα υπουργεία και υπηρεσίες) και ο ρόλος του περιοριζόταν στη συγκέντρωση των σχετικών εγγράφων (χωρίς να γίνεται ουσιαστικός έλεγχος του περιεχομένου ή της γνησιότητας αυτών) και η σύνταξη του τυποποιημένου Σημειώματος προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Όπως φάνηκε από τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν, δεν υπήρχε εξειδικευμένο τμήμα που να ασχολείται με τον έλεγχο των αιτήσεων ή/και ήταν συνεχώς υποστελεχωμένο, χωρίς την κατάλληλη τεχνογνωσία ή/και εκπαίδευση.

Με δεδομένη τη σημαντικότητα του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, ειδικά κατά τα έτη 2013-2018 που η κυπριακή οικονομία προσπαθούσε να ανακάμψει από την οικονομική κρίση, θα ανέμενε κανείς ότι το καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο θα επένδυε σε ανθρώπινο δυναμικό και συστήματα ούτως ώστε να καταστήσει το επενδυτικό πρόγραμμα πιο αξιόπιστο. Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι σε μια συνηθισμένη μέρα υποβάλλονταν περί τις 5-6 αιτήσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης, για τις οποίες υπήρχε πίεση να διεκπεραιωθούν εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, γεγονός που δεν άφηνε περιθώρια για ενδελεχή έλεγχο των αιτήσεων και κατάλληλη έρευνα για τους επενδυτές (background check).

Μετά δε την πολιτογράφηση, δεν φαίνεται να διεκπεραιωνόταν η οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια συνεχούς ελέγχου (on-going monitoring) από πλευράς του Υπουργείου Εσωτερικών, ούτε καν στις περιπτώσεις όταν εκ των υστέρων λαμβάνονταν αρνητικά δημοσιεύματα ή άλλες αρνητικές πληροφορίες από άλλες υπηρεσίες της Δημοκρατίας.

2.2 Περιεχόμενο Αίτησης

2.2.1 Έντυπο M127

Το Έντυπο M127 που αποτελεί ουσιαστικά την αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, σε πολλές περιπτώσεις δεν ήταν δεόντως συμπληρωμένο (υπήρχαν κενά, δεν αναγράφονταν τα τέκνα ή η/ο σύζυγος του επενδυτή ή τα άτομα που σύστηναν τον εν λόγω επενδυτή, κοκ).

Το έντυπο γενικά φαίνεται να είναι απαρχαιωμένο και σε αυτό περιλαμβάνονται άσχετες πληροφορίες ή/και οι πληροφορίες που δεν είχαν καμία σχέση με την πραγματικότητα. Ως παράδειγμα αναφέρουμε τα ακόλουθα:

- Το Έντυπο περιλαμβάνει πεδίο για δημοσίευση της αίτησης μέσω αγγελίας σε ημερήσια εφημερίδα, κάτι που φαίνεται να ισχύει για τις πολιτογραφήσεις δυνάμει του άρθρου 111 του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου που πρέπει να

πληρούν τα προσόντα για πολιτογράφηση του Τρίτου Πίνακα του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου. Με δεδομένο όμως ότι στις περιπτώσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσιζε σε κάθε περίπτωση να μην τις δημοσιοποιήσει λόγω «ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων», ενδεχομένως αυτό το πεδίο να μην είναι τόσο σχετικό σε περιπτώσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης.

- Περιλαμβάνει πεδίο αναφοράς συστάσεων (references). Σε αυτό, συνήθως 2-3 υπάλληλοι του γραφείου που προωθούσε την αίτηση (πάροχος υπηρεσιών/promoter), υπέγραφαν ότι γνωρίζουν τον επενδυτή. Θεωρούμε την εν λόγω δήλωση ενδεχομένως ψευδής ή/και παραπλανητική, με δεδομένο ότι οι υπογράφωντες ήταν συνήθως γραμματείς ή ασκούμενοι σε λογιστικά ή/και δικηγορικά γραφεία των παρόχων υπηρεσιών (promoters) χωρίς πραγματική γνώση των επενδυτών.

Ως γενικό σχόλιο, το Έντυπο M127 φαίνεται να είναι το ίδιο έντυπο που χρησιμοποιείται στην Κυπριακή Δημοκρατία για σκοπούς πολιτογράφησης από την έναρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, χωρίς αλλαγές ή οποιαδήποτε αναβάθμιση. Περιλαμβάνει βεβαίωση καλού χαρακτήρα και πεδίο αναφορικά με καταδίκες ή άλλα δικαστικά μέτρα εναντίον του αιτητή. Εντούτοις, τα πεδία αυτά στις περισσότερες περιπτώσεις έμεναν κενά. Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν φαίνεται να επέμενε στη σχολαστική συμπλήρωση όλων των πεδίων της αίτησης.

Εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής είναι όπως το εν λόγω έντυπο αναθεωρηθεί για να περιληφθούν σε αυτό χρήσιμες πληροφορίες προς εξακρίβωση της πηγής εισοδημάτων των επενδυτών και των πραγματικών κινήτρων τους για το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα.

Για παράδειγμα, θα μπορούσε το Έντυπο να περιλαμβάνει σύντομο ερωτηματολόγιο το οποίο να συμπληρώνεται από τον επενδυτή για σκοπούς δέουσας έρευνας και να ζητείται να προβεί σε δήλωση ότι δεν καταζητείται ή δεν έχει καταδικαστεί ποτέ για οποιοδήποτε αδίκημα ή να αναφέρει άλλα διαβατήρια τα οποία πιθανόν να κατέχει.

Η παροχή ψευδών πληροφοριών κατά την υποβολή της αίτησης αποτελεί λόγο αποστέρησης της πολιτογράφησης.

2.2.2 Συστατική Επιστολή

Σε αρκετές περιπτώσεις η αίτηση συνοδευόταν από συστατική επιστολή του παρόχου υπηρεσιών που προωθούσε την αίτηση. Σχεδόν πάντα υπήρχε βεβαίωση ότι «ο αιτητής είναι ειλικρινής και καλόπιστος», χωρίς όμως να παρέχονται πληροφορίες που να υποστηρίζουν τη δήλωση αυτή, ενώ το Υπουργείο Εσωτερικών δεν φαίνεται να έλεγχε τη γνησιότητα της συστατικής επιστολής.

Αν θεωρήσουμε ότι ο σκοπός της συστατικής επιστολής είναι για τον πάροχο υπηρεσιών / promoter να «συστήσει» τον επενδυτή ότι είναι καλόπιστος, ειλικρινής και το ενδιαφέρον του για επένδυση στην Κύπρο γνήσιο, θα ανέμενε κανείς ότι ο πάροχος υπηρεσιών / promoter έχει διενεργήσει κάποιου είδους έλεγχο (KYC procedures) προς επιβεβαίωση αυτών που βεβαιώνει και είναι πολύ σίγουρος για τη σύσταση στην οποία προβαίνει. Εν όψει αυτού, είναι ακατανόητη η πρακτική να υπογράφουν ως references του επενδυτή άτομα που απασχολούνταν στις εταιρείες των παρόχων υπηρεσιών (promoters) ως γραμματειακοί λειτουργοί, βοηθοί λογιστηρίου, βοηθοί καταχώρησης εγγράφων στα Πρωτοκολλητεία και άλλες βοηθητικές εργασίες, ως αναφέρεται στο 2.2.1 πιο πάνω.

2.2.3 Βιογραφικό Σημείωμα

Στις περισσότερες των περιπτώσεων που αξιολογήθηκαν από την Τριμελή το βιογραφικό σημείωμα που συνόδευε την αίτηση του επενδυτή ήταν πολύ γενικό έως και ανύπαρκτο και δεν παρείχε πληροφορίες ούτως ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί επαρκώς η οικονομική ευρωστία του επενδυτή, ούτε παρείχε πειστική εξήγηση γιατί ο επενδυτής είναι σε θέση να καταβάλει περί τα €3.000.000 για τη διενέργεια επενδύσεων στην Κύπρο. Το γεγονός αυτό δεν φαίνεται να προβλημάτιζε ούτε τους παρόχους υπηρεσιών, ούτε το Υπουργείο Εσωτερικών.

Ως εκ τούτου, από τις πληροφορίες που παρέχονταν στα ελλιπή βιογραφικά σημειώματα, ήταν αδύνατο να επαληθευτούν τα στοιχεία που αναφέρονται αλλά ούτε και να εντοπιστούν οποιαδήποτε ενδεχομένως ψευδή/παραπλανητικά στοιχεία.

Χαρακτηριστικά, σας αναφέρουμε λεπτομέρειες από κάποιους από τους φακέλους οι οποίοι εξετάστηκαν:

- Σε μια περίπτωση που εξετάστηκε, το βιογραφικό έγγραφε γενικά και αόριστα ότι η αιτήτρια ήταν «chairwoman» σε εταιρεία για την οποία όμως, μετά από έρευνα στο διαδίκτυο, δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστεί η οποιαδήποτε πληροφορία.

Στην πραγματικότητα φαίνεται ότι η αιτήτρια κατέχει διευθυντική θέση σε πληθώρα εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην χώρα καταγωγής της. Η ίδια και άλλα μέλη του στενού συγγενικού κύκλου της ουσιαστικά ελέγχουν σημαντικό αριθμό ιδιωτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω χώρα.

Η αιτήτρια, πέρα από την εταιρεία που ανέφερε στο βιογραφικό της, είναι στην πραγματικότητα επικεφαλής πολλών άλλων εταιρειών που ασχολούνται με τον τουρισμό, την υλοτομία και την παροχή υπηρεσιών. Η αναφορά σε μία και μόνο εταιρεία από τις πολλές που ηγείται στο βιογραφικό της, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως παραπλανητική (Παράρτημα V).

- Σε μια άλλη περίπτωση, η αιτήτρια ανέφερε γενικά και αόριστα ότι είναι “Chairperson” σε μια εταιρεία. Στην πραγματικότητα, η αιτήτρια και ο σύζυγος της είναι οι ιδιοκτήτες και άλλης εταιρείας που εμπλέκεται σε υπόθεση χρήσης βίας σε υπόθεση αρπαγής ακίνητης περιουσίας στην χώρα καταγωγής τους. Οι πράξεις της εν λόγω εταιρείας (προκειμένου να υλοποιήσει σχέδια ανάπτυξης) είχαν ως αποτέλεσμα την προσωρινή αναστολή της χρηματοδότησης της χώρας καταγωγής τους από τη Διεθνή Τράπεζα (World Bank) και μόνο μετά από διαβεβαιώσεις ότι αποζημιώθηκαν οι πολίτες που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους η Διεθνής Τράπεζα επανήλθε (Παράρτημα VI).
- Σε μια τρίτη περίπτωση, ο σύζυγος της αιτήτριας δήλωσε στο βιογραφικό του ως επάγγελμα γενικά και αόριστα «civil servant». Μετά από σχετικό ερώτημα του

Υπουργείου Εσωτερικών και την υποβολή δεύτερου βιογραφικού σημειώματος, προέκυψε ότι από το 1993 ο σύζυγος της διατηρούσε διάφορους πολιτικούς διορισμούς στην Κυβέρνηση της χώρας προέλευσης του, μεταξύ άλλων και ως [REDACTED] (Παράρτημα ΙΧ).

- Σε άλλη περίπτωση το βιογραφικό του επενδυτή έγραφε εκ των προτέρων ότι είναι διευθυντής σε εταιρεία, η οποία όπως φάνηκε εκ των υστέρων ήταν η εταιρεία μέσω της οποίας έγινε η επένδυση (Παράρτημα ΧΙ).

Σημειώνεται ότι μόνο σε μια από τις περιπτώσεις που αξιολογήθηκαν από την Τριμελή Επιτροπή ο φάκελος περιλάμβανε λεπτομερές βιογραφικό σημείωμα με περιγραφή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του αιτητή, μαζί με τις τελευταίες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας την οποία προέδρευε.

2.2.4 Λοιπά σχόλια

Οι αιτήσεις φαίνεται να υποβάλλονταν ελλιπείς ως προς τα επισυναπτόμενα:

Τα πωλητήρια έγγραφα που υποβάλλονταν ως αποδεικτικά στοιχεία της επένδυσης ή/και της αγοράς μόνιμης κατοικίας, σε πολλές περιπτώσεις δεν περιλάμβαναν βασικές λεπτομέρειες όπως τα σχέδια ή τους τίτλους ιδιοκτησίας (ενώ τα ίδια τα πωλητήρια έγγραφα ανέφεραν ρητά ότι επισυνάπτονται).

Σε περιπτώσεις μη υποβολής όλων των απαραίτητων εγγράφων, το Υπουργείο Εσωτερικών φαίνεται να ζητούσε τη σωστή υποβολή τους, πλην όμως εντοπίστηκαν περιπτώσεις που τα εν λόγω έγγραφα δεν φαίνεται να λήφθηκαν ποτέ ή απουσίαζαν από το φάκελο.

2.3 Αξία Επενδύσεων

Οι επενδυτές φαίνεται στις πλείστες περιπτώσεις να κατέβαλαν πέραν του 200% της πραγματικής αξίας των επενδύσεων, άρα υπεραξία, ιδιαίτερα όσο αφορά την αγορά

της μόνιμης οικίας. Σε μια ελεύθερη οικονομία οι τιμές καθορίζονται μεν από την προφορά και τη ζήτηση, σε αυτή την περίπτωση όμως όπου οι παρόχοι υπηρεσιών / promoters των αιτήσεων ήταν σε πολλές περιπτώσεις οι ίδιοι που πρόσφεραν τις ευκαιρίες επένδυσης (ή αν δεν ήταν οι ίδιοι, συνεργάζονταν στενά με αυτούς, αν αναλογιστεί κανείς ότι ο ίδιος πάροχος υπηρεσιών (promoter), φαίνεται πάντα να προωθούσε επενδύσεις από τον ίδιο developer), οι τιμές των «επενδύσεων» φαίνεται να καθορίζονταν σε τεχνητά επίπεδα για να ικανοποιηθούν τα κριτήρια του επενδυτικού προγράμματος, ασχέτως της εκτίμησης της πραγματικής αξίας του ακινήτου από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Αυτό το φαινόμενο φαίνεται να συνέβαλε στη δημιουργία μακροοικονομικών στρεβλώσεων / ανισοροπιών οι οποίες θα έπρεπε να προβληματίσουν.

Με βάση τα στοιχεία ενώπιον της Τριμελούς Επιτροπής, το Υπουργείο Οικονομικών, κατά τον έλεγχο των επενδύσεων, δεν φαίνεται να διερευνούσε κατά πόσον το ποσό της επένδυσης ανταποκρινόταν στην πραγματική αξία αυτής. Τα κριτήρια του προγράμματος μέχρι το 2016 δεν προνοούσαν για τη διενέργεια εκτίμησης επί της αξίας της επένδυσης. Με τροποποίηση των κριτηρίων το 2016 δόθηκε διακριτική ευχέρεια στο Υπουργείο Οικονομικών να ζητά εκτίμηση από Εγκεκριμένους Εκτιμητές. Δεν εντοπίστηκε καμιά πληροφορία στους φακέλους κατά πόσον ασκήθηκε ποτέ αυτή η διακριτική ευχέρεια.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, σε μια περίπτωση, ο επενδυτής προέβη σε αγορά αριθμού ακινήτων για το ποσό των 2,250,000ΕΥΡΩ, ενώ η εκτιμημένη αξία με βάση το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για τα εν λόγω ακίνητα ήταν 935,000ΕΥΡΩ (240% υπερεκτίμηση) (Παράρτημα IV).

Σε άλλη περίπτωση ο επενδυτής αγόρασε κατοικία αξίας 5,500,000ΕΥΡΩ σε τεμάχιο το οποίο το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας δείχνει εκτιμημένη αξία 800,000ΕΥΡΩ (Παράρτημα X).

2.4 Αξιολόγηση Οικονομικού Κριτηρίου

Σε δύο περιπτώσεις (Παράρτημα I και II) δεν φαίνεται να ικανοποιήθηκε το οικονομικό κριτήριο του σχεδίου. Συγκεκριμένα, δύο επενδυτές υπέβαλαν αίτηση για πολιτογράφηση η οποία, ενώ αρχικά κατέληξε σε απόρριψη διότι δεν ικανοποιούνταν τα οικονομικά κριτήρια του σχεδίου την δεδομένη στιγμή, εντούτοις στην συνέχεια το αίτημα τους εγκρίθηκε, με επανεξέταση της ήδη απορριφθέντας αίτησης, μετά από παρέμβαση του τότε Υπουργού Οικονομικών και την μετ' έπειτα αλλαγή των κριτηρίων του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (προσθήκη κριτηρίου A6, στο σχέδιο ημερ. 10 Οκτωβρίου 2011, αρ. αποφ. 72.676). Παρά ταύτα, έστω και στην επανεξέταση της αίτησης, θεωρούμε ότι λανθασμένα εγκρίθηκε το οικονομικό κριτήριο, για τους λόγους που παρουσιάζονται με λεπτομέρεια στο μέρος 4A των Παραρτημάτων I και II.

2.5 Μόνιμη Ιδιόκτητη Κατοικία

Δεν υπάρχει ασφαλής μηχανισμός ελέγχου που να διασφαλίζει ότι η μόνιμη κατοικία διατηρείται εφ' όρου ζωής ως είναι ο σχετικός όρος του προγράμματος. Ενδεχομένως να πρέπει να μελετηθεί ο τρόπος ελέγχου αυτής της υποχρέωσης σε συνεχή βάση. Η Τριμελής Επιτροπή εισηγείται όπως, σε συνεργασία με το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, μελετηθεί το ενδεχόμενο εφαρμογής απαγορευτικής ρήτρας μεταβίβασης ακινήτου ή/και εμπράγματος βάρους στην ιδιοκτησία η οποία έχει χρησιμοποιηθεί για ικανοποίηση του όρου μόνιμης κατοικίας στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, ή άλλης αντίστοιχης σε αξία μόνιμης κατοικίας.

2.6 Είσπραξη Φόρων

Οι αποδείξεις πληρωμής που περιλαμβάνονται στο φάκελο δεν περιλαμβάνουν πάντα λεπτομέρειες για το ύψος του ΦΠΑ που τυχόν να καταβλήθηκε, γεγονός που ενδεχομένως πρέπει να ελεγχθεί από την Υπηρεσία ΦΠΑ μέσω των εταιρειών που πραγματοποίησαν την πώληση.

Σε μια περίπτωση, για ποσό ύψους €800.000 που αποτελούσε μέρος της επένδυσης, έπρεπε να είχε χρεωθεί ΦΠΑ (το ποσό αυτό αφορούσε την πώληση δύο διαμερισμάτων) πλην όμως το τιμολόγιο που περιλαμβάνεται στο φάκελο που εξετάστηκε δεν περιέχει σχετικές πληροφορίες (Παράρτημα IV).

Σε άλλη περίπτωση θα πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσον εταιρεία κατέβαλε φορολογία για τις υπηρεσίες που παρείχε σε σχέση με την πολιτογράφηση συγκεκριμένου προσώπου (Παράρτημα VIII).

Είναι η θέση της Τριμελούς Επιτροπής ότι οι πιο πάνω περιπτώσεις θα πρέπει να τύχουν ελέγχου από τον Έφορο Φορολογίας.

2.7 Συλλογικές Επενδύσεις

Ενώ σύμφωνα με το ΚΕΠ ημερομηνίας 19.03.2014 ο αλλοδαπός επενδυτής έπρεπε να προβεί σε επενδύσεις ύψους €5.000.000 πλέον μόνιμη διαμονή αξίας €500.000 πλέον ΦΠΑ, στην περίπτωση που συμμετείχε σε «Συλλογικό σχέδιο επενδύσεων», η επένδυση μειωνόταν στα €2.500.000, πλέον μόνιμη διαμονή. Αν δε η επένδυση του μέσω του συλλογικού σχεδίου ήταν πολυτελής έπαυλη αξίας €2.500.000, δεν χρειαζόταν να προβεί στην αγορά άλλης μόνιμης κατοικίας. Συγκεκριμένα, το κριτήριο Α.8 προνοούσε τα ακόλουθα:

«Α.8 Συλλογικές Μεγάλες Επενδύσεις:

Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει το δικαίωμα σε ειδικές περιπτώσεις, να μειώσει τα πιο πάνω κριτήρια (A.1 (Επένδυση σε κρατικά ομόλογα), A.2 (Επένδυση σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων ή κυπριακών οργανισμών), A.3 (Επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής) και A.4 (Αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις και εταιρείες):

i) Σε €2.5 εκ για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετέχουν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, εφόσον η συλλογική επένδυση είναι τουλάχιστον €12.5 εκ.

ii) Σε €2 εκ. για επενδυτές που αποδεδειγμένα συμμετέχουν σε συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, εφόσον η συνολική επένδυση είναι πέραν των €12.5 εκ. Νοείται ότι η παρούσα πρόνοια (2), θα ισχύει μέχρι την 1.6.2014.

Επιπρόσθετα νοείται ότι για τις περιπτώσεις (1) και (2) πιο πάνω, η επένδυση για τις κατηγορίες A.1 έως A.4 δύναται να πραγματοποιηθεί μέσω διαφορετικού πωλητή/παρόχου (φυσικού ή νόμιμου προσώπου).»

Αντιλαμβανόμαστε ότι ο σκοπός του μειωμένου κόστους της επένδυσης στην περίπτωση συμμετοχής σε συλλογική επένδυση ήταν η προσέλκυση αυξημένου αριθμού επενδυτών και πραγματοποίηση μεγαλύτερων έργων στην Δημοκρατία.

Εντούτοις, από τους φακέλους που εξετάστηκαν φαίνεται ότι στην πράξη, οι συλλογικές επενδύσεις αποτελούνταν από οποιουσδήποτε 5 τουλάχιστον επενδυτές, με συνολική επένδυση ύψους τουλάχιστον €12.500.000. Οι επενδυτές δεν είχαν σχέση μεταξύ τους και οι ίδιες οι επενδύσεις δεν είχαν σχέση μεταξύ τους. Από τους φακέλους που μελετήθηκαν, δημιουργείται η εντύπωση ότι οι παρόχοι υπηρεσιών (promoters) ομαδοποιούσαν 5 τυχαίους ενδιαφερόμενους επενδυτές, με διαφορετικές επενδύσεις ο καθένας, φτάνει να υπερέβαιναν συνολικά επένδυση ύψους €12.500.000. Με αυτό τον τρόπο, η συντριπτική πλειοψηφία των επενδυτών (τουλάχιστον την περίοδο 2014 – 2016 που ίσχυε αυτό το κριτήριο), επένδυσαν τα μισά χρήματα από αυτά που προνοούσε το επενδυτικό πρόγραμμα.

3. Ο ρόλος των παρόχων υπηρεσιών ('promoters')

Σε καμιά από τις περιπτώσεις που καλύπτει η παρούσα Έκθεση δεν υποβλήθηκε η αίτηση προσωπικά από τον αιτητή. Σε δύο περιπτώσεις που οι αιτητές αρχικά υπέβαλαν την αίτηση μόνοι τους, η αίτηση απορρίφθηκε αλλά μετά την εμπλοκή παρόχου υπηρεσιών (promoter) και αλλαγής κριτηρίων του επενδυτικού σχεδίου η αίτηση εγκρίθηκε (Παράρτημα I & II).

Η συνήθης πρακτική φαίνεται να ήταν ως εξής: η αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση γινόταν μέσω οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου που προωθούσε την αίτηση στο Υπουργείο Εσωτερικών και φαίνεται να αναλάμβανε τη διεκπεραίωση όλων των σχετικών εργασιών και μεσολαβήσεων με κρατικές αρχές και τράπεζες προκειμένου ο επενδυτής να αποκτήσει την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση.

Στις 9 Ιανουαρίου 2018, με την απόφαση του Αρ. 84.068 το Υπουργικό Συμβούλιο εισήγαγε Κώδικα Συμπεριφοράς και άλλων πρακτικών μέτρων διαχείρισης της προώθησης και εφαρμογής του ΚΕΠ τον οποίο πρέπει να τηρούν οι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών.

Ο Κώδικας Συμπεριφοράς περιλαμβάνει πρόνοιες σχετικές με τον τρόπο διαχείρισης πελατών, πλην όμως δεν φαίνεται να έχει οποιαδήποτε νομική ισχύ, δεν εισέρχεται σε λεπτομέρειες εφαρμογής και κρίνεται σοβαρά ελλιπής.

Προφανώς η επιθυμία ήταν να διενεργούνται πιο ενδεδειγμένοι έλεγχοι από τους παρόχους υπηρεσιών (promoters) πριν την υποβολή της αίτησης, πλην όμως ο Κώδικας ήταν γενικά γραμμένος, δεν παρείχε επαρκείς λεπτομέρειες εφαρμογής του, δεν υπήρχαν ουσιαστικές κυρώσεις για τους promoters που παραβίαζαν τις πρόνοιες του (πέραν της διαγραφής από το μητρώο παρόχων) και δεν υπήρχε ουσιαστικός μηχανισμός ελέγχου τήρησης των προνοιών του.

Για σκοπούς πληρότητας αναφέρουμε ότι μετά από δική μας εισήγηση, οι πρόνοιες του Κώδικα, διαμορφωμένες κατάλληλα για να υπάρχει διασύνδεση με το Ν.

188(I)/2007, έχουν περιληφθεί στους Κανονισμούς που εγκρίθηκαν από τη Βουλή και πλέον θα αποτελούν τους κανόνες λειτουργίας του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

Οι περιπτώσεις που εξετάστηκαν, αφορούσαν αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν την εισαγωγή του εν λόγω Κώδικα Συμπεριφοράς, επομένως οι παρόχοι υπηρεσιών / promoters των αιτήσεων δεν είχαν ουσιαστικά καμία νομική υποχρέωση άσκησης δέουσας επιμέλειας ή ελέγχου των αιτήσεων που προωθούσαν. Η υποβολή της αίτησης κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης δεν περιλαμβάνεται στις διοικητικές υπηρεσίες για τις οποίες πολλοί από τους παρόχους υπηρεσιών / promoters έχουν υποχρέωση να ασκούν δέουσα επιμέλεια βάση συγκεκριμένων κανόνων και να ελέγχονται από εποπτικές αρχές. Οι παρόχοι υπηρεσιών / promoters όμως σε πολλές περιπτώσεις φαίνεται να παρείχαν υπηρεσίες προς τους επενδυτές που ρητά καθορίζονται ως διοικητικές υπηρεσίες (για παράδειγμα σύσταση και διαχείριση εταιρειών και εμπιστευμάτων, άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, παροχή συμβούλων εταιρειών κ.α.) και τουλάχιστον για την παροχή αυτών των υπηρεσιών θα έπρεπε να ασκήσουν δέουσα επιμέλεια και να βεβαιωθούν ότι τα κεφάλαια των επενδυτών δεν προέρχονταν από παράνομες δραστηριότητες. Εντούτοις, από την ενώπιον μας πληροφόρηση, δεν μπορούμε να κρίνουμε κατά πόσο ασκούσαν την αναγκαία δέουσα επιμέλεια. Αντίθετα, η μελέτη των φακέλων, ως επίσης η πληροφόρηση που η Τριμελής έλαβε από τις διάφορες υπηρεσίες, αφήνουν σοβαρές υπόνοιες ότι δεν διενεργούνταν η απαραίτητη δέουσα επιμέλεια από τους παρόχους υπηρεσιών / promoters.

Θεωρούμε σκόπιμο να αναφέρουμε ότι τον Δεκέμβριο 2019, στην πλέον πρόσφατη έκθεση της Moneyval για την Κύπρο, έγινε ρητή αναφορά στα επενδυτικά προγράμματα και το γεγονός ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να αξιολογήσει με σωστό τρόπο τον κίνδυνο που παρουσιάζουν για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Συγκεκριμένα, στα σημαντικά ευρήματα της έκθεσης της Moneyval (σελίδες 4 & 5) αναφέρονται τα ακόλουθα:

“6. The risk in the real estate sector has increased exponentially since it has become the preferred choice of investment vehicle to acquire citizenship under the Cyprus Investment Programme. These risks have not been properly mitigated – the implementation of preventive measures by, and the supervisory framework of, the sector display significant weaknesses.

7. the risks related to the Cypriot Investment Programme have not been assessed “comprehensively”.

Τα ρίσκα στα οποία αναφέρεται η Moneyval, αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε δικές της εκθέσεις, αφορούν κυρίως τον κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τη φοροαποφυγή ή αποφυγή της δικαιοσύνης.

Η έκθεση περαιτέρω, αναφέρει σε άλλο σημείο ότι:

«Cyprus as an international financial centre (IFC), it is primarily exposed to external money laundering (ML) threats by non-residents (applicants of CIP).

This is done by non-residents seeking to transfer criminal proceeds to or through Cyprus, particularly through the Cypriot banking system or may seek to use trust and company service providers, known in Cyprus as administrative service providers (ASPs), to facilitate their aims.

Thus, the Cyprus Investment Programme (CIP) is inherently vulnerable to abuse for ML purposes, as is real estate, both in general and as the apparent preferred investment to acquire citizenship.

Στην συντριπτική πλειοψηφία τους, οι παρόχοι υπηρεσιών / promoters των αιτήσεων πολιτογράφησης ήταν επιχειρήσεις παροχής διοικητικών υπηρεσιών (εταιρείες ASP) ή «εξαιρούμενα πρόσωπα» δυνάμει του Ν. 196(I)/2012.

«Εξαιρούμενα πρόσωπα» σημαίνει:

«Α) i) δικηγόρο και ή εταιρεία δικηγόρων κατά την έννοια του περί Δικηγόρων Νόμου,

ii) ομόρρυθμη εταιρεία ή ετερόρρυθμη εταιρεία της οποίας οι ομόρρυθμοι εταίροι είναι δικηγόροι ή εταιρεία δικηγόρων και

iii) θυγατρική εταιρεία, αμέσως ή εμμέσως, οποιωνδήποτε από τους πιο πάνω,

που εποπτεύονται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου υπό την ιδιότητα του ως Εποπτική Αρχή στα πλαίσια του περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμου.

Β) (i) μέλος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ)

(ii) ομόρρυθμη, ετερόρρυθμη ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης της οποίας η πλειοψηφία των ομόρρυθμων εταίρων ή των μετόχων και των διευθυντών είναι μέλη του ΣΕΛΚ, και

(iii) θυγατρική εταιρεία, αμέσως ή εμμέσως, οποιωνδήποτε από τους πιο πάνω,

που εποπτεύονται από το Συμβούλιο του ΣΕΛΚ υπό την ιδιότητα του ως Εποπτική Αρχή στα πλαίσια του περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμου.»

Οι ΕΠΔΥ και τα εξαιρούμενα πρόσωπα, μεταξύ άλλων, αποτελούν με τη σειρά τους «υπόχρεες οντότητες» δυνάμει των περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμων του 2007 έως 2019 ('Νόμος AML').

Με δεδομένο όμως ότι οι υπηρεσίες σχετικές με την αίτηση πολιτογράφησης δεν αναφέρονται ρητά στις υπηρεσίες για τις οποίες οι οντότητες αυτές υποχρεώνονται να τηρούν κανόνες δέουσας επιμέλειας, είναι άγνωστο σε ποιο βαθμό διενεργήθηκε

έλεγχος δέουσας επιμέλειας αναφορικά με την προέλευση των κεφαλαίων που επενδύθηκαν.

Περαιτέρω, σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι ο πάροχος υπηρεσιών / promoter απλώς υπέβαλε την αίτηση στο Υπουργείο Εσωτερικών και άλλο εξαιρούμενο πρόσωπο ή ΕΠΔΥ παρείχε διοικητικές υπηρεσίες στον επενδυτή, για παράδειγμα τη σύσταση και διαχείριση εταιρειών για σκοπούς επένδυσης, το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, τη σύσταση εμπιστευμάτων και άλλες διοικητικές υπηρεσίες.

Οι πάροχοι υπηρεσιών / promoters που σχετίζονται με τους φακέλους που ερευνήθηκαν ήταν οι ακόλουθοι:

- ██████████ – 3 περιπτώσεις
- ██████████ – 3 περιπτώσεις
- ██████████ – 2 περιπτώσεις
- ████████ – 2 περιπτώσεις
- ██████████ – 1 περίπτωση
- ██████████ – 1 περίπτωση
- ████████ – 1 περίπτωση
- ██████████ – 1 περίπτωση
- ██████████ – 1 περίπτωση
- ██████████ – 1 περίπτωση

Συγκεκριμένα:

Επενδυτής (περιλαμβανομένης της οικογένειάς του)	Promoter/πάροχος υπηρεσιών	Εποπτική Αρχή παρόχου υπηρεσιών

[REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED]	Δ/E
[REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

<p>[Redacted]</p>	<p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p>	<p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p>
<p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p>	<p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p>	<p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p> <p>[Redacted]</p>

Στις πλείστες περιπτώσεις, πέρα από την υποβολή της αίτησης, οι πιο πάνω πάροχοι υπηρεσιών / promoters παρείχαν διοικητικές υπηρεσίες στους επενδυτές για τις οποίες έπρεπε να ασκήσουν δέουσα επιμέλεια και κατά τον προσδιορισμό της ταυτότητας των επενδυτών, θα έπρεπε να λάμβαναν όλες τις σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τους επενδυτές και την προέλευση των κεφαλαίων που θα αποτελούν αντικείμενο επένδυσης στη Δημοκρατία. Σε ειδικές περιπτώσεις υψηλού κινδύνου (που καθορίζονται ρητά στις Οδηγίες των εποπτικών αρχών τους) θα έπρεπε να ασκείται αυξημένη δέουσα επιμέλεια.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η σύναψη πελατειακών σχέσεων με Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα (ΠΕΠ) δεν απαγορεύεται, πλην όμως η υπόχρεα οντότητα που παρέχει υπηρεσίες σε τέτοιο πρόσωπο, πρέπει να ασκήσει αυξημένη δέουσα επιμέλεια κατά τη σύναψη πελατειακής σχέσης και καθ' όλη τη διάρκεια της.

Ο τρόπος άσκησης δέουσας επιμέλειας επί των επενδυτών των οποίων τους παρέχονταν διοικητικές υπηρεσίες και που ενδιαφέρονταν να συμμετέχουν στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα όφειλε να είναι σύμφωνα με τους περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες

Δραστηριότητες Νόμους του 2007 έως 2019 (Νόμο AML) και τις Οδηγίες των εποπτικών αρχών. Συγκεκριμένα:

- Οι εταιρείες ΕΠΔΥ πρέπει να συμμορφώνονται με την Οδηγία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου για την Παρεμπόδιση και Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (Κ.Δ.Π. 157/2019).
- Τα δικηγορικά γραφεία, οι εταιρείες τους και οι θυγατρικές εταιρείες των εταιρειών τους πρέπει να συμμορφώνονται με την Οδηγία του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου αναφορικά με την Καταπολέμηση Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας.
- Τα λογιστικά γραφεία, οι εταιρείες τους και οι θυγατρικές εταιρείες των εταιρειών τους πρέπει να συμμορφώνονται την Οδηγία του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) αναφορικά με την Καταπολέμηση Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας

Αναφορικά με κάθε ένα από τους promoters/πάροχους υπηρεσιών που αναφέρονται στον πίνακα πιο πάνω, θα πρέπει να ελεγχθεί από τις αντίστοιχες εποπτικές αρχές τους κατά πόσον άσκησαν δέουσα επιμέλεια κατά τη σύναψη πελατειακών σχέσεων με τους επενδυτές για την παροχή υπηρεσιών και να ελεγχθεί κατά πόσον διενέργησαν επαρκείς ελέγχους για να βεβαιωθούν ότι τα κεφάλαια των επενδυτών-πελατών τους δεν προήλθαν από παράνομες δραστηριότητες. Η Τριμελής Επιτροπή θεωρεί απαραίτητη την ενημέρωση των αρμόδιων εποπτικών αρχών για τυχόν ενέργειες τους.

Επιπλέον, από την εξέταση των φακέλων, προκύπτουν επιπρόσθετα θέματα σε σχέση με παρόχους υπηρεσιών / promoters ή εταιρείες που παρείχαν διοικητικές υπηρεσίες, τα οποία θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω από τις αρμόδιες

υπηρεσίες/εποπτικές αρχές. Είναι εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής όπως αποσταλούν για περαιτέρω διερεύνηση στις αρμόδιες Εποπτικές Αρχές/Υπηρεσίες, ήτοι τη Νομική Υπηρεσία, είτε την Αστυνομία, είτε τη Δικαστική Υπηρεσία, είτε την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, είτε τον Έφορο Φορολογίας.

1. Σε μια περίπτωση, με προμηθευτή δικηγορικό γραφείο, η αίτηση υπογράφηκε ενώπιον Πρωτοκολλητή του Επαρχιακού Δικαστηρίου [REDACTED]. Από τις αφίξεις και αναχωρήσεις στη Δημοκρατία (που επισυνάπτονται σε κάθε φάκελο) φαίνεται ότι [REDACTED]. Άρα η δήλωση ότι η αίτηση υπεγράφη ενώπιον του Πρωτοκολλητή του Επαρχιακού Δικαστηρίου [REDACTED] στις [REDACTED] φαίνεται να είναι ψευδής, εν όψει του ότι [REDACTED] και [REDACTED] δεν βρίσκονταν στην Κύπρο εκείνη την ημερομηνία. Σημειώνουμε ότι ψευδής ένορκος δήλωση αποτελεί ποινικό αδίκημα (Παράρτημα VI).

2. Σε άλλες δύο περιπτώσεις, τα χρήματα της επένδυσης εισπράχθηκαν και κρατούνται από μια εταιρεία η οποία ενεργεί ως εμπιστευματοδόχος της εταιρείας στην οποία διενεργήθηκε η επένδυση (στο φάκελο εντοπίστηκε αντίγραφο εμπιστεύματος ημερομηνίας [REDACTED]).

Σημειώνουμε ότι η παροχή υπηρεσιών εμπιστευματοδόχου είναι διοικητική υπηρεσία δυνάμει του άρθρου 4(1) του περί της Ρύθμισης των Επιχειρήσεων Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών Νόμου του 2012 (Ν.196(I)/2012). Σύμφωνα με το άρθρο 5(1) του εν λόγω Νόμου, μόνο τα δικαιούχα πρόσωπα δύνανται να παρέχουν διοικητικές υπηρεσίες. Η συγκεκριμένη εταιρεία δεν φαίνεται να εμπίπτει στην κατηγορία των δικαιούχων προσώπων (δεν φαίνεται να είναι εταιρεία συμφερόντων δικηγόρων ή λογιστών ή να κατέχει άδεια ΕΠΔΥ από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) επομένως θα πρέπει να ερευνηθεί περίπτωση παράνομης παροχής διοικητικών υπηρεσιών. Επιπλέον θα πρέπει να ελεγχθεί αν το πιο πάνω αναφερόμενο εμπίστευμα έχει καταχωρηθεί σε ένα από τα Μητρώα

Εμπιστευμάτων που τηρούνται από το Δικηγορικό Σύλλογο, το ΣΕΛΚ ή την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ως προνοεί το άρθρο 25Α του Ν.196(Ι)/2012. (Παράρτημα ΙΧ και VI).

Περαιτέρω, η ίδια εταιρεία φαίνεται να παρείχε παράνομα διοικητικές υπηρεσίες και σε δύο άλλες περιπτώσεις επενδυτών και ο Γενικός Διευθυντής της φαίνεται να προέβηκε σε ψευδή δήλωση αναφορικά με τη διενέργεια επένδυσης από ένα άτομο, ενώ στην πραγματικότητα η επένδυση έγινε από άλλο άτομο (Παράρτημα ΧΙ).

3. Θα πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσον η εταιρεία που ενεργεί ως εμπιστευματοδόχος για επενδυτές που έχουν λάβει πολιτογράφηση έχει καταχωρήσει τα εμπιστεύματα των επενδυτών στο μητρώο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ως οφείλει δυνάμει του άρθρου 25Α του περί της Ρύθμισης των Επιχειρήσεων Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών Νόμου (Παράρτημα ΙΙΙ).
4. Αναφορικά με αιτητή ο οποίος φαίνεται να ήταν πελάτης συγκεκριμένου δικηγορικού γραφείου, ενδεχομένως να πρέπει να ελεγχθεί από την εποπτική αρχή του εν λόγω δικηγορικού γραφείου αν ασκήθηκε η δέουσα επιμέλεια κατά την παροχή υπηρεσιών προς τον εν λόγω επενδυτή και κάτω από ποιες συνθήκες έγινε πελάτης του χωρίς να ελεγχθεί η πηγή των εσόδων του και να διενεργηθεί ορθός προσδιορισμός ταυτότητας και άσκηση δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 60-66 του Ν. 188(Ι)/2007.

Από τα στοιχεία που προώθησε στην Τριμελή Επιτροπή η ΜΟΚΑΣ, ενδεχομένως το εν λόγω δικηγορικό γραφείο να είχε γνώση για τις ψευδείς δηλώσεις του εν λόγω επενδυτή. Συγκεκριμένα, φαίνεται ότι ο επενδυτής χρησιμοποιούσε δύο διαφορετικά ονόματα και προσπάθησε να ανοίξει διαφορετικούς τραπεζικούς λογαριασμούς χρησιμοποιώντας τα δύο αυτά διαφορετικά ονόματα. Αναγνωρίστηκε από κάποιους τραπεζικούς υπαλλήλους και κίνησε υποψίες, λόγω του ότι μερικούς μήνες πριν το εν λόγω περιστατικό είχαν εξετάσει αίτημα

κάποιου άλλου προτειθέμενου πελάτη με το άλλο όνομα, ο οποίος παρουσίαζε μεγάλη ομοιότητα με τον αιτητή. Το αίτημα του άλλου ατόμου υποβλήθηκε στην τράπεζα και πάλι από το ίδιο δικηγορικό γραφείο το οποίο όμως απορρίφθηκε από την τράπεζα, λόγω του ότι δεν κατέστη δυνατό να εξακριβώσουν την πηγή πλούτου του προτειθέμενου πελάτη. Από τα πιο πάνω, ενδεχομένως το δικηγορικό γραφείο που εξυπηρετούσε τα δύο αυτά ονόματα να ήξερε ότι ήταν το ίδιο άτομο και φαίνεται ότι το εν λόγω πρόσωπο προέβαινε σε ψευδείς δηλώσεις. (Παράρτημα ΧΙ)

4. Ο ρόλος του Τραπεζικού Τομέα

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, από το 2013 και μετά, όλες οι επενδύσεις έπρεπε να διενεργούνται μέσω κυπριακών τραπεζών που θεωρούνται «υπόχρεες οντότητες» για σκοπούς του Νόμου 188(I)/2007 (ο περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμος του 2007) και ελέγχου της προέλευσης των χρημάτων. Με αυτό τον τρόπο το Υπουργείο Εσωτερικών θεωρούσε ότι έμμεσα, το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα εφαρμόζε κανόνες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Από τους φακέλους που εξετάστηκαν, μόνο 2 περιπτώσεις αφορούσαν πολιτογράφηση που διενεργήθηκε πριν το 2013. Η επένδυση και στις δύο περιπτώσεις αφορούσε το κριτήριο “ Άμεσα έσοδα/Αμοιβές υπηρεσιών” (πληρωμή αμοιβής σε κυπριακές εταιρείες/παρόχους υπηρεσιών για την παροχή υπηρεσιών). Δεν υπήρχε εμπλοκή κυπριακών τραπεζών στη διαδικασία αξιολόγησης της αίτησης.

Όπως φάνηκε από την εξέταση των φακέλων, η διαχρονική εμπιστοσύνη προς το κυπριακό τραπεζικό σύστημα, ότι δηλαδή, επειδή οι συναλλαγές αναφορικά με το πρόγραμμα διενεργούνταν μέσω κυπριακών τραπεζών (που ήταν υποχρεωμένες να διενεργούν ελέγχους δέουσας επιμέλειας) υπήρχε επαρκής έλεγχος αναφορικά με την κίνηση των κεφαλαίων, δυστυχώς διαφάνηκε ότι δεν ήταν χωρίς προβλήματα και κενά.

Στη σελίδα 109 της έκθεσης της Moneyval, αναφέρονται τα ακόλουθα:

«359. One area that banks acknowledge to be high-risk but do not categorically refrain from doing business in is the CIP programme, which requires that financial transactions required for the conclusion of an investment need to go through the Cypriot banking system. Banks perform due diligence with respect to CIP transactions in the same way that they do with respect to other

transactions. However, because purchasers of property through the CIP programme are not required to have a Cyprus bank account – and most appear not to – banks’ due diligence on these transactions is part of their overall monitoring of the account activities of the sellers of that real estate (typically large real estate developers) – rather than being focused on the purchasers. Bank risk mitigation in connection with the CIP therefore cannot be relied upon to police the CIP.»

Άρα, ο οποιοδήποτε «έλεγχος» που διενεργείτο από τις τράπεζες στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αφορούσε τον επενδυτή, αλλά λογαριασμούς πελατών (client accounts) της εταιρείας ανάπτυξης γης ή άλλων παρόχων που εισέπρατταν το ποσό από τον επενδυτή μέσω μιας ξένης τράπεζας. Τέτοιες εταιρείες ανάπτυξης γης και πάροχοι υπηρεσιών, συνήθως διατηρούσαν τραπεζικούς λογαριασμούς με τις κυπριακές τράπεζες για μεγάλο χρονικό διάστημα, ως εκ τούτου συναλλαγές που αφορούσαν αυτούς τους λογαριασμούς, δύσκολα θα κατηγοριοποιούνταν ως «ύποπτες» με δεδομένο ότι οι εταιρείες αυτές ήταν γνωστές στις τράπεζες και όλες οι πληροφορίες που τις αφορούσαν ήταν στη διάθεση των τραπεζών.

Τα τραπεζικά ιδρύματα μέσω των οποίων διενεργήθηκαν πληρωμές που σχετίζονται με τις αιτήσεις πολιτογράφησης που ερευνήθηκαν ήταν τα ακόλουθα:

Επενδυτής (περιλαμβανομένης της οικογένειάς του)	Τραπεζικό ίδρυμα
██████████	██████████
██████████████████	██████████
██████████	██
██████████████████	████
██████████████████	████
██	██
██████████	

[REDACTED]	[REDACTED]	
[REDACTED]	[REDACTED]	
[REDACTED]	[REDACTED]	
[REDACTED]	[REDACTED]	
[REDACTED]	[REDACTED]	
[REDACTED]	[REDACTED]	

Τα χρήματα για τις επενδύσεις σε πολλές περιπτώσεις έφταναν στα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα μέσω άλλων τραπεζών σε τρίτες χώρες ή κράτη μέλη της ΕΕ ή και μέσω μεσολάβησης άλλων corresponding banks. Δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστούν πληροφορίες για ολόκληρη τη διαδρομή των συναλλαγών.

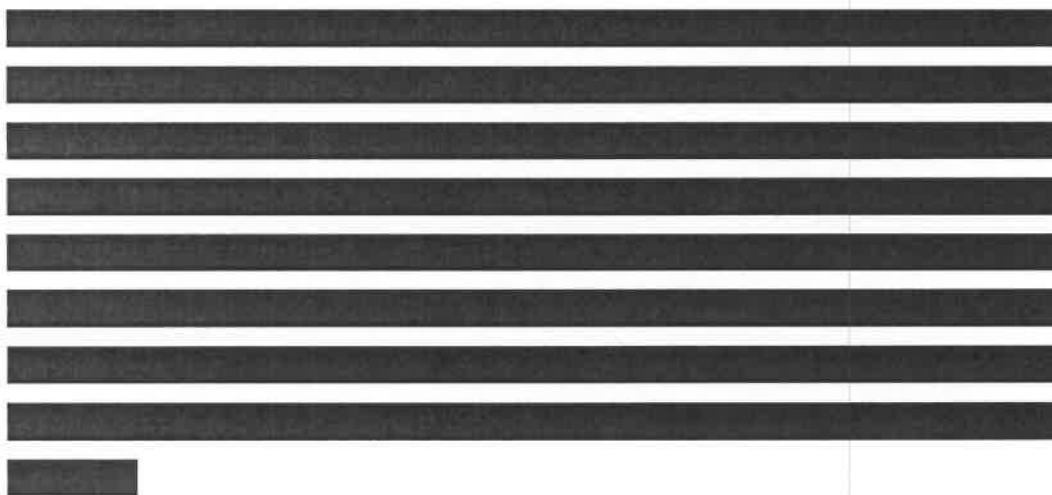
Με δεδομένο ότι τα χρήματα κατέληξαν σε λογαριασμούς στα πιο πάνω αναφερόμενα τραπεζικά ιδρύματα τα οποία είναι υπόχρεες οντότητες εντός της έννοιας του Ν. 18(Ι)/2007, τα τραπεζικά ιδρύματα είχαν υποχρέωση να ασκήσουν δέουσα επιμέλεια αναφορικά με την πηγή των κεφαλαίων που εισέπραξαν, τουλάχιστον στις περιπτώσεις ανοίγματος τραπεζικού λογαριασμού στο όνομα του επενδυτή, ούτως ώστε να δικαιολογήσουν την προέλευση τους. Ήταν για παράδειγμα υποχρεωμένα να ρωτήσουν για την προέλευση των χρημάτων των επενδυτών. Λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες του άρθρου 58(α) του Ν. 188(Ι)/2007, οι πολιτικές, οι έλεγχοι και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται, ώστε να μετριάζονται και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά οι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε σχέση με την άσκηση δέουσας επιμέλειας ως προς τους πελάτες, δεν φαίνεται να ήταν επαρκείς και κατάλληλες εφόσον, σε πολλές περιπτώσεις, δεν φαίνεται να αξιολόγησαν και ανάλογα με την περίπτωση, να συνέλεξαν πληροφορίες για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης, ως ορίζει το άρθρο 61(1)(γ) του Νόμου. Συγκεκριμένα, δεν φαίνεται να συνέλεξαν στοιχεία και πληροφορίες πριν τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης με σκοπό τη δημιουργία του οικονομικού

πορτραίτου του πελάτη που να επιβεβαιώνουν την προβλεπόμενη κίνηση του λογαριασμού του, το μέγεθος των περιουσιακών στοιχείων και των ετήσιων εισοδημάτων, τη σαφή περιγραφή των κυριότερων επιχειρηματικών /επαγγελματικών δραστηριοτήτων /εργασιών.

Τέλος, δεν φαίνεται να εφάρμοσαν κατάλληλες διαδικασίες εξέτασης των συναλλαγών και παρακολούθησης των λογαριασμών των επενδυτών, ούτως ώστε:

- να εντοπιστούν ασυνήθιστες ή ύποπτες συναλλαγές που είναι ασυμβίβαστες με το οικονομικό πορτραίτο του πελάτη για σκοπούς περαιτέρω διερεύνησης,
- να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα και ενέργειες στη βάση των ευρημάτων της διερεύνησης περιλαμβανομένης της εσωτερικής αναφοράς ύποπτων συναλλαγών,
- να διαπιστώσουν την πηγή και προέλευση των χρημάτων που πιστώνονται στους λογαριασμούς.

Η ύπαρξη πολύπλοκων ή ασυνήθιστα μεγάλων συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο θα έπρεπε να είχε ωθήσει τα εν λόγω τραπεζικά ιδρύματα να προβούν σε περαιτέρω ελέγχους ή ακόμα να αρνηθούν να εκτελέσουν τη συναλλαγή.

Αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες από τις ενδεχομένως προβληματικές συναλλαγές που εντοπίστηκαν:

1. Σε μια περίπτωση ολόκληρο το ποσό της επένδυσης και της αγοράς της οικίας φαίνεται να προήλθε από τραπεζικό λογαριασμό εταιρείας [REDACTED]. Εντούτοις, ουδεμία πληροφόρηση περιλαμβάνεται στο φάκελο της αίτησης αναφορικά με την σχέση [REDACTED], η οποία ως φαίνεται ανάλαβε την πληρωμή εξ' ολόκληρου του ποσού σε σχέση με την επένδυση στο όνομα [REDACTED]. Το τραπεζικό ίδρυμα όφειλε να διενεργήσει έρευνα σχετικά. (Παράρτημα ΙΧ)

Περαιτέρω, το ποσό φαίνεται να εμβάστηκε πρώτα σε λογαριασμό της εταιρείας [REDACTED] στο τραπεζικό ίδρυμα [REDACTED] ενώ μετέπειτα μεταφέρθηκε με την κατάθεση τραπεζικής επιταγής σε λογαριασμό της εταιρείας [REDACTED].

Η [REDACTED] αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία [REDACTED]. Επομένως, προκαλεί ερωτηματικά γιατί το ποσό της επένδυσης εμβάστηκε σε λογαριασμό της [REDACTED] σε ένα τραπεζικό ίδρυμα [REDACTED] ούτως ώστε στην συνέχεια με τραπεζική επιταγή να κατατεθεί σε λογαριασμό της εταιρείας στην οποία έγινε η επένδυση σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα. Επίσης, δεν υπάρχει καμία πληροφορία στον φάκελο κατά πόσον η [REDACTED] διενήργησαν οποιοδήποτε έλεγχο δέουσας επιμέλειας πριν δεχτούν την κατάθεση των χρημάτων από το εξωτερικό ή να διεκπεραιώσουν τις εν λόγω μεταφορές, αλλά ούτε και έχουμε ενώπιον μας την οποιαδήποτε πληροφόρηση ότι τα ερωτήματα αυτά τέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών στην αιτητή ή/και στον εκπρόσωπο αυτής κατά την αξιολόγηση του αιτήματος.

Σημειώνεται ότι [REDACTED] κατά τον ουσιώδη χρόνο ήταν [REDACTED] το οποίο σήμερα δεν υφίσταται. Ενδεχομένως να πρέπει να ελεγχθεί από την [REDACTED] και την εποπτική αρχή κατά πόσο προκύπτει οτιδήποτε επιλήψιμο με

τους τραπεζικούς λογαριασμούς που χρησιμοποιήθηκαν κατά την πολιτογράφηση επενδυτών.

2. Σε μια άλλη περίπτωση, ολόκληρο το ποσό της επένδυσης (πέραν των €3.000.000) καταβλήθηκε από [redacted] επενδυτή προς την [redacted] μέσω πιστωτικής κάρτας (δεν περιλαμβάνονται πληροφορίες για την τράπεζα που εξέδωσε την κάρτα) ως ακολούθως:

	Ημερομηνία	Ποσό	Ώρα
1.	16.08.2016	€150.000	10:03:26
2.	16.08.2016	€150.000	10:04:01
3.	16.08.2016	€150.000	10:04:32
4.	16.08.2016	€150.000	10:04:59
5.	16.08.2016	€150.000	10:05:30
6.	16.08.2016	€150.000	10:05:48
7.	16.08.2016	€150.000	10:05:59
8.	16.08.2016	€150.000	10:06:23
9.	16.08.2016	€150.000	10:06:48
10.	16.08.2016	€150.000	10:07:08
11.	16.08.2016	€150.000	10:07:35
12.	16.08.2016	€150.000	10:07:57
13.	16.08.2016	€150.000	10:08:32
14.	16.08.2016	€150.000	10:08:55
15.	16.08.2016	€150.000	10:09:20

16.	16.08.2016	€150.000	10:09:46
17.	16.08.2016	€150.000	10:10:09
18.	16.08.2016	€150.000	10:10:36
19.	16.08.2016	€150.000	10:11:29
20.	16.08.2016	€24.884	10:13:57
21.	16.08.2016	€28.376	10:19:45
22.	16.08.2016	€150.000	10:29:36
23.	16.08.2016	€150.000	10:30:35
24.	16.08.2016	€24.884	10:32:31
25.	16.08.2016	€35.448	10:33:32
	ΣΥΝΟΛΟ	€3.263.592	

Άξιο αναφοράς το γεγονός ότι οι 25 συναλλαγές διενεργήθηκαν σε διάστημα 30 λεπτών. Η πληρωμή μέσω πιστωτικής κάρτας θεωρείται cash payment. Επιπλέον, έχει το «πλεονέκτημα» ότι δεν χρειάζεται να διενεργηθεί μεταφορά χρημάτων μέσω τραπεζών και να υποστεί το νενομισμένο έλεγχο δέουσας επιμέλειας. Επομένως, δημιουργεί ερωτηματικά γιατί ██████████ επέλεξε να καταβάλει όλο το ποσό της επένδυσης █████ μέσω 25 διαφορετικών πληρωμών πιστωτικής κάρτας. Οι 25 διαφορετικές πληρωμές ενδεχομένως να έγιναν και για να παρακαμφθούν συναλλαγματικοί περιορισμοί που περιορίζουν το ποσό που μπορεί να εξαχθεί από μια χώρα.

Το ποσό αυτό καταβλήθηκε σε λογαριασμό ██████████ ██████████ ██████████. Στις ██████████ ██████████ μετέφερε ██████████ σε ██████████ (που ενεργούσε ως promoter της αίτησης) και ██████████ ██████████ ██████████ μετέφερε τα ██████████ στην εταιρεία που θα διενεργείτο η επένδυση.

Η μεταφορά, καθώς επίσης το γεγονός ότι τα ποσά προήλθαν από το εξωτερικό, βεβαιώνεται από επιστολές [REDACTED] ημερομηνίας [REDACTED].

Η [REDACTED] βεβαιώνει ότι ποσό ύψους [REDACTED] εμβάστηκε από το εξωτερικό (προφανώς αφορούσε πέραν της μιας επένδυσης) και ότι ακολούθως μεταφέρθηκαν [REDACTED] προς την εταιρεία που διενεργήθηκε η επένδυση στις [REDACTED]. Οπότε, είναι άξιο απορίας ως προς το τι αποσκοπούσαν οι πληρωμές με την πιστωτική κάρτα.

Επίσης, δεν υπάρχει καμία πληροφορία στον φάκελο κατά πόσον [REDACTED] διενήργησε οποιοδήποτε έλεγχο δέουσας επιμέλειας για να δεχτεί την κατάθεση των χρημάτων από το εξωτερικό ή να διενεργήσει τις εν λόγω μεταφορές.

Τέλος, εφόσον η εταιρεία στην οποία διενεργήθηκε η επένδυση και η [REDACTED] αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία (κοινό πρόσωπο και στις δύο [REDACTED] και το ίδιο εγγεγραμμένο γραφείο), το γεγονός ότι το ποσό της επένδυσης έπρεπε να «περάσει» και από client account της [REDACTED] προκαλεί ερωτηματικά. Περισσότερες λεπτομέρειες περιλαμβάνονται στην έκθεση που αφορά την εν λόγω πολιτογράφηση (Παράρτημα VI).

3. Σε μια περίπτωση, ποσό ύψους [REDACTED] καταβλήθηκε μέσω Ιδρυμάτων Πληρωμών (PSP). Δεν υπάρχουν στοιχεία για το πως έγινε η μεταφορά της πληρωμής. Με δεδομένο το μεγάλο ύψος του ποσού, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε εάν τηρήθηκαν τυχόν επιπλέον έλεγχοι και αν αξιολογήθηκαν τα επιπλέον ρίσκα όσον αφορά την προέλευση του ποσού. Τα πιο πάνω θεωρούνται ενδείξεις υψηλότερου κινδύνου σε θέματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες λόγω του ότι διευκολύνουν την ανωνυμία του πελάτη. Συνεπώς [REDACTED] [REDACTED] που διενήργησε τη συναλλαγή, όφειλε να ασκήσει δέουσα επιμέλεια και επαρκή έλεγχο για τη διαπίστωση της πηγής και προέλευσης των χρημάτων καθώς επίσης και κατά πόσον το ύψος του ποσού συνάδει με τις δραστηριότητες/εργασίες και το οικονομικό πορτραίτο του πελάτη. Ενδεχομένως να

πρέπει να ελεγχθεί από την εποπτική αρχή της εάν έλαβε τα κατάλληλα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία για την προέλευση των χρημάτων.

6. Ο ρόλος του Υπουργικού Συμβουλίου

Το Υπουργικό Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, έχει την εξουσία να επιτρέψει την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών.

Σε κάθε περίπτωση που εξετάστηκε, το Υπουργείο Εσωτερικών ετοίμαζε τυποποιημένο Σημείωμα προς το Υπουργικό Συμβούλιο περιγράφοντας περιληπτικά τον αιτητή, το νομοθετικό πλαίσιο και εισήγηση κατά πόσον πληρούνται τα οικονομικά κριτήρια του επενδυτικού σχεδίου. Ο Υπουργός Εσωτερικών παρουσίαζε ακολούθως την εν λόγω πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο λάμβανε την τελική απόφαση επί του θέματος.

Τα Σημειώματα προς το Υπουργικό Συμβούλιο ήταν σύντομα (περίπου 1-2 σελίδες A4) και τυποποιημένα. Σε αυτά επισυνάπτονταν σχεδόν πάντα (με την ίδια σειρά):

- Τα σχετικά άρθρα του Νόμου.
- Αντίγραφο του διαβατηρίου και πιστοποιητικού γεννήσεως του αιτητή.
- Πότε εισήλθε και εξήλθε στην Κύπρο.
- Το κριτήριο που ικανοποιούσε η αίτηση (αντίγραφο από την Απόφαση που περιλάμβανε τα κριτήρια και διάφορα αποδεικτικά που σχετίζονταν με την επένδυση στην οποία προέβηκε ο επενδυτής –πωλητήρια έγγραφα, απόδειξη κατάθεσης στο Κτηματολόγιο, πιστοποιητικά εταιρειών κ.α.).
- Βεβαίωση ότι ενημερώθηκε η Βουλή των Αντιπροσώπων.

Τέλος, τα Σημειώματα περιλάμβαναν εισήγηση να μην ανακοινωθεί η πολιτογράφηση διότι αφορούσε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την υποχρέωση δημοσίευσης σε ημερήσια εφημερίδα που περιλάμβανε το Έντυπο M127, ως αναφέρεται στο σημείο 2.2.1 πιο πάνω).

Φαίνεται ότι το Σημείωμα του Υπουργείου Εσωτερικών ήταν η μόνη πηγή πληροφόρησης προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Η εν λόγω πληροφόρηση ήταν πολύ

περιληπτική για να μπορέσει το Υπουργικό Συμβούλιο να καταλήξει σε ασφαλές συμπέρασμα αναφορικά με τον επενδυτή.

Διαπιστώθηκε ότι σε κάποιες περιπτώσεις, παρά το γεγονός ότι υπήρχαν αρνητικές πληροφορίες που αφορούσαν τους αιτητές εις γνώση του Υπουργείου Εσωτερικών, το γεγονός αυτό δεν αναφέρθηκε στο Σημείωμα προς το Υπουργικό Συμβούλιο.

Συγκεκριμένα:

- Αναφορικά με [REDACTED] υπήρχαν αρκετές πληροφορίες και έγγραφα που θα έπρεπε να είχαν ωθήσει το Υπουργείο Εσωτερικών να μελετήσει την αίτηση περαιτέρω. Υπήρχαν στοιχεία που αναδείκνυαν αδυναμίες της αίτησης και το πιο προφανές είναι ότι η αγοραπωλησία της [REDACTED] και όχι από [REDACTED]. Το γεγονός ότι ήταν μέτοχος στην [REDACTED], επιβεβαιώνεται και από πληροφορίες της ΜΟΚΑΣ. Παρ' όλες τις αδυναμίες, η αίτηση προωθήθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο και έλαβε [REDACTED]
- Αναφορικά με [REDACTED], το Υπουργείο Εσωτερικών είχε στην κατοχή του δημοσίευμα ημερομηνίας [REDACTED] στο οποίο [REDACTED] επενδυτής εμπλεκόταν στο οικονομικό σκάνδαλο του [REDACTED] όπως αναφέρει η ΜΟΚΑΣ πιο πάνω. Το εν λόγω Ταμείο αγοράστηκε από την [REDACTED] το 2009 και διοικούταν από [REDACTED]. Κατά το 2015, αποκαλύφθηκε ότι το Ταμείο είχε απωλέσει τα αποθεματικά του και ότι είχε συγκεντρώσει τεράστιο χρέος. [REDACTED] επενδυτής ήταν σύμβουλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου και τα δημοσιεύματα ανέφεραν ότι οι ανακριτικές αρχές κατείχαν στοιχεία που ενέπλεκαν [REDACTED] επενδυτή στο σκάνδαλο και κατά συνέπεια κλήθηκε για ανάκριση στις 8.09.2015 (η πολιτογράφηση έγινε στις [REDACTED]). Την 1^η Σεπτεμβρίου 2015 παραλήφθηκε και επιστολή [REDACTED] που καλούσε το Υπουργείο Εσωτερικών να θέσουν άμεσα το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο. Σε αυτή την περίπτωση, η ενημέρωση που έγινε στο Υπουργικό Συμβούλιο δεν φαίνεται να περιλάμβανε την επιστολή [REDACTED] ούτε το δημοσίευμα ημερομηνίας

██████████ στο οποίο ██████████ επενδυτής εμπλεκόταν στο οικονομικό σκάνδαλο του ██████████

- Αναφορικά με ██████████ ██████████ ήταν γνωστά στο Υπουργείο Εσωτερικών κατά την αξιολόγηση της αίτησης, εντούτοις, το Υπουργείο Εσωτερικών φαίνεται να αρκέστηκε στην ικανοποίηση των ελάχιστων απαραίτητων, ως το τυπικό γράμμα του Νόμου, υποβάλλοντας θετική εισήγηση προς το Υπουργικό Συμβούλιο παραλείποντας την οποιαδήποτε συγκεκριμένη αναφορά στις ανησυχίες του (η πολιτογράφηση έγινε στις ██████████). ██████████ είναι άτομο ΠΕΠ, αλλά δεν υπάρχει καταδίκη εναντίον ██████████ και ούτε καταζητείται. Κατά πάντα ουσιώδη χρόνο της αίτησης, άτομα ΠΕΠ δεν αποκλείονταν από τα κριτήρια του προγράμματος.

Οι ακόλουθες περιπτώσεις ενδεχομένως να παραπλάνησαν το Υπουργείο Εσωτερικών και κατ' επέκταση το Υπουργικό Συμβούλιο διότι φαίνεται να εξασφάλισαν την πολιτογράφηση με ψευδείς παραστάσεις ή/και απόκρυψη ουσιώδους γεγονότος για τις οποίες η εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής είναι η παραπομπή τους στο Γενικό Εισαγγελέα για περαιτέρω διερεύνηση για τυχόν διάπραξη ποινικών αδικημάτων από τους ίδιους τους επενδυτές:

██████████
██
██
██
██

Εν κατακλείδι, το Υπουργικό Συμβούλιο διατηρεί πάντοτε τη διακριτική ευχέρεια να εγκρίνει ή να απορρίψει μια αίτηση ή/και να καθορίσει κάθε είδους πολιτική. Τα κριτήρια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος ουδέποτε ανέφεραν οτιδήποτε για τον τύπο των επενδυτών που ευελπιστούσαν να προσελκύσουν (όπως για παράδειγμα άτομα με καλή φήμη, διεθνώς γνωστά για τις επαγγελματικές και

φιλανθρωπικές τους επιδόσεις ή άλλο χαρακτηριστικό που θα πρόσθετε ιδιαίτερο κύρος στην Κυπριακή Δημοκρατία σε περίπτωση πολιτογράφησης του εν λόγω προσώπου). Επισημαίνεται ότι, το Τρίτο Παράρτημα του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου αναφέρει ότι ένα από τα προσόντα για πολιτογράφηση είναι ο «καλός χαρακτήρας» (προσόν που ισχύει και για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις).

Τα μόνα κριτήρια που φαίνεται να λαμβάνονταν υπόψη αναφορικά με το χαρακτήρα των επενδυτών ήταν η υποβολή λευκού ποινικού μητρώου και η μη-συμπερίληψη στον κατάλογο των προσώπων των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας τους εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αργότερα, στις 13.02.2019, στην περίπτωση που έχει υποβληθεί αίτηση για απόκτηση υπηκοότητας σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία έχει απορριφθεί, δεν θα μπορούσε ο αιτητής να αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα στα πλαίσια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

Όπως φάνηκε από την εξέταση των φακέλων, εάν ένα άτομο προσκόμιζε λευκό ποινικό μητρώο και δεν περιλαμβανόταν στις βάσεις δεδομένων της Αστυνομίας, δεν φαίνεται να απασχολούσε το Υπουργικό Συμβούλιο ότι για το άτομο αυτό υπήρχαν αρνητικά δημοσιεύματα εις βάρος του ή προερχόταν από χώρες υψηλού κινδύνου για θέματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML high risk countries).

6. Καταληκτικά Σχόλια / Συμπέρασμα

Η Τριμελής Επιτροπή είναι της άποψης ότι το επενδυτικό πρόγραμμα πολιτογράφησης, πρέπει να εφαρμόζει κοινά αποδεκτούς κανόνες δέουσας επιμέλειας, οι οποίοι θα εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο από όλους τους εμπλεκόμενους – τους παρόχους τέτοιων υπηρεσιών, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργικό Συμβούλιο. Η άσκηση δέουσας επιμέλειας είναι ένας ευρύς όρος που περιγράφει μια σειρά διερευνητικών ενεργειών εξακρίβωσης πληροφοριών σχετικά με ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οι οποίες σκοπό έχουν την αξιολόγηση της επιλεξιμότητας και του ρίσκου που φέρει το εν λόγω πρόσωπο, με σκοπό την προστασία (σε αυτή την περίπτωση της Δημοκρατίας) έναντι ρίσκων που σχετίζονται με την ασφάλεια, το έγκλημα, τη φήμη, και το πολιτικό κόστος. Η άσκηση δέουσας επιμέλειας βοηθά τους οργανισμούς ή τα σώματα που τη διενεργούν να εξασφαλίζουν ότι δεν έχουν σχέση με πρόσωπα στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις ή έχουν στραμμένα πάνω τους τα φώτα της δημοσιότητας για διάφορους μη θεμιτούς λόγους.

Ειδικά σε επενδυτικά προγράμματα όπως αυτό της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπου δύναται να επιτευχθεί πολιτογράφηση του επενδυτή, η άσκηση δέουσας επιμέλειας είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να επαληθεύσει την ταυτότητα του επενδυτή, το υπόβαθρο του, τις σχέσεις του και τη φήμη του, καθώς επίσης να προσδιοριστεί αν τα κεφάλαια/πλούτος του έχουν αποκτηθεί με νόμιμα μέσα και μπορούν να υποστηριχθούν από την πηγή εισοδημάτων του. Κατά συνέπεια, η σωστή άσκηση δέουσας επιμέλειας θα επιτρέψει στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα να λάβει ενημερωμένες αποφάσεις με βάση τους κινδύνους που συνδέονται με τους αιτητές του προγράμματος. Ένας επενδυτής μπορεί να μην έχει καταδίκες εναντίον του, αλλά σε κάθε περίπτωση τυχόν αρνητικά δημοσιεύματα ή το γεγονός ότι πρόκειται για Πολιτικά Έκτεθειμένο Πρόσωπο θα πρέπει να προβληματίζει και να οδηγεί σε πιο ενδελεχή έλεγχο της αίτησης του.

Πιστεύουμε ότι με τις εισηγήσεις και τις συστάσεις που έχουμε υποβάλει ως Τριμελής Επιτροπή, οι οποίες έχουν σε μεγάλο βαθμό υλοποιηθεί με την ψήφιση των δύο τροποποιητικών Νόμων και των Κανονισμών, τα κενά που έχουν εντοπιστεί θα εκλείψουν. Τουλάχιστον από πλευράς νομοθετικού πλαισίου, το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα έχει όλα τα εφόδια για να καταστεί ένα αξιόπιστο πρόγραμμα, με σοβαρούς ελέγχους και ασφαλιστικές δικλίδες που να αποτρέπουν αναξιόπιστα άτομα από το να το εκμεταλλεύονται. Η Πολιτεία θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε οι πρόνοιες του νομοθετικού πλαισίου να εφαρμόζονται πιστά, για να αποδώσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, η Εκτελεστική Εξουσία:

1. Οφείλει όπως προβεί στην σύσταση της Ανεξάρτητης Επιτροπής Εξέτασης Αποστέρησης Υπηκοότητας ως προνοεί το άρθρο 113(5) περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, ούτως ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία αποστέρησης υπηκοότητας για τους προαναφερόμενους επενδυτές.
2. Το Υπουργείο Εσωτερικών οφείλει να προβεί στη σύσταση και στελέχωση Μονάδας Ελέγχου Πολιτογραφήσεων ως προνοεί ο Κανονισμός 11 της Κ.Δ.Π. 379/2020.
3. Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου οφείλει να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την επικαιροποίηση/διόρθωση του Μητρώου Παρόχων ως προνοεί ο Κανονισμός 12 της Κ.Δ.Π. 379/2020.

Όταν το Μάρτιο 2020 η Τριμελής Επιτροπή έστειλε τις εισηγήσεις και συστάσεις της για βελτίωση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, στόχος της ήταν η ισχυροποίηση του εποπτικού ρόλου των εμπλεκόμενων φορέων και η σύνδεση του προγράμματος με τον περί Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμο (Ν.188(Ι)/2007). Με αυτό τον τρόπο θα διασφαλιστεί ότι η πάροχοι υπηρεσιών πολιτογράφησης θα ενεργούν ως πρώτη γραμμή άμυνας αξιολογώντας τους αιτητές εφαρμόζοντας του κανόνες δέουσας επιμέλειας, το Υπουργείο Εσωτερικών θα λειτουργεί ως δεύτερη γραμμή άμυνας, αξιολογώντας τις αιτήσεις και εντοπίζοντας περιπτώσεις που δεν έπρεπε ποτέ να

φτάσουν κοντά του και τέλος, το Υπουργικό Συμβούλιο θα λειτουργεί ως η τρίτη γραμμή άμυνας διατηρώντας την εξουσία για τελική απόφαση επί του θέματος.

Η Τριμελής Επιτροπή έχει ολοκληρώσει τον έλεγχο και εξέταση των 29 περιπτώσεων δια τις οποίες έχει ξεκινήσει διαδικασία αποστέρησης υπηκοότητας. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει ήδη αξιολογήσει κάποιες επιπρόσθετες περιπτώσεις οι οποίες της αποστάλθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών με δική του πρωτοβουλία.

Καθότι, κατά τον ουσιώδη χρόνο, το Υπουργείο Εσωτερικών ενημέρωσε την Επιτροπή ότι η διενέργεια των νέων ελέγχων δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί, η Επιτροπή ζήτησε και έλαβε από το Υπουργείο Εσωτερικών τα αποτελέσματα των ελέγχων αναφορικά με τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις που έλαβαν χώρα μεταξύ 2008-2013, τα οποία αξιολογούνται.

Σημειώνουμε ότι η Επιτροπή έχει ζητήσει από το Υπουργείο Εσωτερικών όπως, για κάθε νέα χρονική περίοδο για την οποία το Υπουργείο Εσωτερικών ολοκληρώνει τους επιπρόσθετους ελέγχους, να αποστέλλεται το ανάλογο πόρισμα του στην Τριμελή Επιτροπή.

Είναι η θέση της Τριμελούς Επιτροπής ότι για κάθε ένα από τους promoters/παρόχους υπηρεσιών θα πρέπει να ελεγχθεί από τις αντίστοιχες εποπτικές αρχές τους κατά πόσον άσκησαν δέουσα επιμέλεια κατά τη σύναψη πελατειακών σχέσεων με τους επενδυτές για την παροχή υπηρεσιών και να ελεγχθεί κατά πόσον διενέργησαν επαρκείς ελέγχους για να βεβαιωθούν ότι τα κεφάλαια των επενδυτών-πελατών τους δεν προήλθαν από παράνομες δραστηριότητες. Η Τριμελής Επιτροπή θεωρεί απαραίτητη την ενημέρωση των αρμόδιων εποπτικών αρχών για τυχόν ενέργειες τους. Επιπλέον, από την εξέταση των φακέλων, προκύπτουν επιπρόσθετα θέματα σε σχέση με promoters ή εταιρείες που παρείχαν διοικητικές υπηρεσίες, τα οποία θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω από τις αρμόδιες υπηρεσίες/εποπτικές αρχές. Είναι εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής όπως αποσταλούν για περαιτέρω διερεύνηση

στη Νομική Υπηρεσία, είτε στην Αστυνομία, είτε στη Δικαστική Υπηρεσία, είτε στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, είτε και στον Έφορο Φορολογίας (Παράρτημα XIII).

Καταληκτικά, από τις 42 πολιτογραφήσεις προσώπων που εξετάστηκαν, όλες πλην δύο περιπτώσεων (που αντιστοιχούν σε 7 πρόσωπα [REDACTED] [REDACTED]) πληρούσαν τα τυπικά κριτήρια πολιτογράφησης.

Οι ακόλουθες περιπτώσεις [REDACTED] εξασφάλισαν την πολιτογράφηση με ψευδείς παραστάσεις ή/και απόκρυψη ουσιώδους γεγονότος για τις οποίες η εισήγηση της Τριμελούς Επιτροπής είναι η άμεση αποστέρηση της ιδιότητας του Κύπριου πολίτη κατ' εφαρμογή του Άρθρου 113(2) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου ή/και παραπομπή στο Γενικό Εισαγγελέα για διερεύνηση τυχόν διάπραξης ποινικών αδικημάτων:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Είναι η θέση της Τριμελούς Επιτροπής ότι για τις ακόλουθες περιπτώσεις (που αντιστοιχούν σε 12 πρόσωπα) θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο αποστέρησης της ιδιότητας του πολίτη κατ' εφαρμογή του Άρθρου 113(3)(ε) του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου:

- [REDACTED] φαίνεται σήμερα να καταζητείται από τις [REDACTED] για υπόθεση κλοπής και απάτης.
- [REDACTED] φαίνεται σήμερα να καταζητείται από [REDACTED] αρχές για υπόθεση κλοπής και απάτης.
- [REDACTED] φαίνεται σήμερα να καταζητείται από [REDACTED] αρχές για υπόθεση κλοπής και απάτης.

Τέλος, προτείνεται από την Τριμελή Επιτροπή, για τις υπόλοιπες πέντε περιπτώσεις, αλλά και για οποιαδήποτε άλλη περίπτωση ήθελε φανεί ως περίπτωση υψηλού κινδύνου, το Υπουργείο Εσωτερικών να λάβει κάθε δυνατό μέτρο για εξέταση και συνεχή παρακολούθηση (ongoing monitoring) των επενδυτών αυτών, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι σε περίπτωση που προκύψουν αρνητικές πληροφορίες στο μέλλον, να εξεταστεί το θέμα από την καθ' ύλη αρμόδια Επιτροπή που θα συσταθεί δυνάμει του νέου νομοθετικού πλαισίου.

Δήμητρα Καλογήρου
Πρόεδρος Τριμελής Επιτροπής

Ανδρέας Ζαχαριάδης
Μέλος

Έλλη Φλωρέντζου
Μέλος

7. Υπηρεσιακοί Παράγοντες

Για την Τριμελής Επιτροπή εργάστηκαν:

Χριστιάνα Βωβίδου, Λειτουργός Α'—Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου

Ιλιάδα Μιχαηλίδου, Λειτουργός Α'—Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου

Αναστάσιος Χριστοφή, Λειτουργός—Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου

Παραρτήματα

XIII Ευρήματα που θα σταλούν για περαιτέρω διερεύνηση